

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎี

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์สารานุกรมวิกิพีเดียไทย” ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นหลักเกณฑ์พื้นฐานในการศึกษาวิเคราะห์ ดังนี้

- แนวคิดเกี่ยวกับสารานุกรมและสารานุกรมออนไลน์
- แนวคิดเรื่องความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร (Source Credibility)
- ทฤษฎีและแนวคิดการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ (Computer-Mediated Communication: CMC)
- แนวคิดการสื่อสารความรู้ (Communicating Knowledge)
- แนวคิดเรื่องเว็บ 2.0 (Web 2.0)
- แนวคิดเรื่องการออกแบบเว็บไซต์ชุมชน
- แนวคิดเรื่องลักษณะ 8 ประการของคนยุคอินเทอร์เน็ต

แนวคิดเกี่ยวกับสารานุกรม

สารสนเทศประเภทสิ่งพิมพ์ที่มีบทบาทในการใช้เป็นสื่อเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญ และห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศประเภทต่างๆ ต้องจัดหาและให้บริการโดยแยกการให้บริการเป็นส่วนหนึ่งต่างหากภายในห้องสมุด สารสนเทศประเภทนี้ได้แก่ หนังสืออ้างอิง (reference book) การจัดหาหนังสือประเภทนี้มีวิธีการดำเนินการจัดหา คัดเลือก และให้บริการจากบรรณารักษ์หรือนักสารสนเทศเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้ประโยชน์จากการค้นคว้าให้มากที่สุด

หนังสืออ้างอิงเป็นหนังสือประเภทหนึ่งซึ่งเขียนขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้ค้นหาคำตอบในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง โดยไม่ต้องอ่านหมดทั้งเล่ม หนังสืออ้างอิงมีลักษณะทั่วไปดังนี้

1. เป็นหนังสือที่มุ่งให้ความรู้ เรื่องราว ข้อเท็จจริงที่สำคัญ
2. เขียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิในเฉพาะสาขาวิชา
3. รวบรวมความรู้ไว้หลายสาขาวิชา
4. เรียบเรียงเนื้อหาไว้อย่างมีระบบ สะดวกแก่การใช้
5. ส่วนมากมีรูปเล่มขนาดใหญ่ มีหลายเล่มจบ ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องอ่านตลอดเล่ม อ่านเฉพาะตอนที่ต้องการ

มีการจัดแบ่งหนังสืออ้างอิงออกเป็นประเภทต่างๆ ตามความจำเป็นและการใช้ของผู้ใช้บริการสารสนเทศเพื่อการอ้างอิงเป็น 10 ประเภท คือ

1. พจนานุกรม (dictionary)
2. สารานุกรม (encyclopedia)
3. หนังสือรายปี (yearbook) และสมปัตสร (almanac)
4. อักขรานุกรมชีวประวัติ (biographical dictionary)
5. หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ (geographical dictionary)
6. นามานุกรม (directory)
7. บรรณานุกรม (bibliography)
8. ดรรชนีวารสาร (periodical Index)
9. สิ่งพิมพ์รัฐบาล (government publication)
10. หนังสือคู่มือ (handbook or manual)

ห้องสมุดทุกประเภทจะจัดเก็บและให้บริการหนังสืออ้างอิงไว้เป็นการเฉพาะ อาจจะจัดเก็บไว้ที่ตู้เป็นชั้นพิเศษ หรือเป็นห้องพิเศษ การจัดหาหรือการให้บริการขึ้นอยู่กับวิธีดำเนินการของบรรณารักษ์

ความหลากหลายของหนังสืออ้างอิงประเภทต่างๆ ที่ใช้นำมาตอบคำถามในแต่ละประเด็นที่สงสัย และสามารถให้คำตอบเฉพาะเรื่องที่สนใจได้อย่างรวดเร็วรายละเอียดของหนังสืออ้างอิงทั้ง 10 ประเภท (สุนิตย์ เยนสบาย, 2543)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายคำว่า "สารานุกรม" ว่า "น.หนังสือรวบรวมความรู้ทุกแขนงหรือเฉพาะแขนงใดแขนงหนึ่ง มักเรียงตามลำดับอักษร" ภาษาอังกฤษใช้คำว่า encyclopaedia

สารานุกรมจะมีคำภาษาอังกฤษใช้อยู่สามคำ คือ cyclopedia, encyclopedia และ encyclopaedia สามคำนี้ใช้ในความหมายเดียวกัน สำหรับคำแรกในระยะหลังๆ นี้ไม่ค่อยใช้กันมากนัก ตรงข้ามกับคำที่สองซึ่งนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย

คำว่าสารานุกรมในภาษาอังกฤษ คือ *Encyclopedia* หรือ *Encyclopaedia* ซึ่งมีที่มาจากภาษากรีก *ἐγκύκλιος παιδεία* (enkyklios paideia; "in a circle of instruction") จากคำว่า *ἐγκύκλιος* หมายถึง circuit shaped. โดย *κύκλος* หมายถึง circuit และ *παιδεία* หมายถึง instruction. คำว่า *Encyclopedia* นี้บางครั้งก็ใช้ว่า *Cyclopaedia* ซึ่งให้ความหมายเหมือนกัน

สารานุกรม เป็นคำสมาสจากคำว่า "สาร" และ "อนุกรม" คือ หนังสือที่รวบรวมความรู้อันเป็นพื้นฐาน มีทั้งประเภทความรู้ทั่วไป และความรู้เฉพาะด้านเช่น สารานุกรมการเกี่ยวกับการแพทย์ คณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือ จัดทำเพื่อจุดประสงค์เฉพาะ เช่น สารานุกรมสำหรับเยาวชน แล้วนำมาเรียบเรียงไว้ตามลำดับอักษร เหมาะที่จะทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ความรู้ที่ได้จากหนังสือสารานุกรมใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงที่มีความน่าเชื่อถือสูง

สารานุกรมที่เป็นที่รู้จักกันดีได้แก่ สารานุกรมบริเตนิกา (*Encyclopædia Britannica*) สารานุกรมที่เก่าแก่ที่สุดในโลกที่มีการตีพิมพ์ โดยตีพิมพ์ฉบับแรกในภาษาอังกฤษในช่วงปี พ.ศ. 2311-2314 (ค.ศ. 1768-1771) ในเมืองเอดินบะระ สกอตแลนด์ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการตีพิมพ์และจำหน่ายในฉบับซีดี

ในประเทศไทยมีโครงการจัดทำ สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฉบับกาญจนาภิเษก โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย ที่มีลักษณะคล้ายสารานุกรม

ความสำคัญของสารานุกรม

หนังสือสารานุกรมเป็นหนังสืออ้างอิงที่สำคัญ มีความสำคัญในฐานะที่เป็นแหล่งบันทึกภูมิปัญญาของมวลมนุษยชาติตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ครอบคลุมศาสตร์ทุกแขนงวิชา มีการรวบรวมอย่างมีระบบ จึงได้กลายเป็นแหล่งอ้างอิงที่ครอบคลุมสำหรับอนุชนรุ่นหลังเพื่อศึกษาค้นคว้าหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความรู้ขั้นพื้นฐานในแขนงวิชาต่างๆ นำไปสู่การค้นคว้าหาข้อเท็จจริงอย่างลึกซึ้งในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างต่อเนื่อง จนทำให้มีผลในการพัฒนาการใหม่ๆ ในสังคมยุคปัจจุบันด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น สารานุกรมจึงได้กลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญ

ในการให้บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้าของบรรณารักษ์แผนกอ้างอิงเป็นเวลายาวนานเกินกว่าหนึ่งศตวรรษ และปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า สารานุกรมเป็นกระดูกสันหลังของงานบริการข้างในห้องสมุดทุกประเภทเลยทีเดียว

ลักษณะเฉพาะของสารานุกรม

ลักษณะเฉพาะของสารานุกรมมีลักษณะดังนี้

1. สารานุกรมมีทั้งชนิดเล่มเดียวจบ และชนิดเป็นชุดหลายเล่มจบ ถ้าเป็นชุดหลายเล่มจะแจ้งไว้ที่สันว่า อักษรใดถึงอักษรใด เพื่อให้ค้นได้สะดวก
2. สารานุกรมทั้งชั้นอ่านยากสำหรับผู้มีความรู้สูง และชั้นอ่านง่ายสำหรับเยาวชน หรือผู้ที่มีความรู้ระดับปานกลาง ถ้าอยากทราบสารานุกรมชั้นใดก็อ่านได้จากคำนำ
3. สารานุกรมประกอบด้วยบทความทางวิชาการด้านต่างๆ โดยการจัดเรียงลำดับตามอักษร
4. สารานุกรมเป็นหนังสือที่เขียนโดยผู้เชี่ยวชาญในหลายสาขาวิชา มีชื่อเต็มหรือชื่อย่อของผู้เขียนบทความกำกับไว้ที่ท้ายเรื่องทุกเรื่อง
5. มีภาพประกอบบทความบางเรื่อง
6. สารานุกรมต่างประเทศส่วนมากมีบรรณานุกรม คือ รายชื่อหนังสือหรือเอกสารอื่นๆ ใช้ค้นคว้าเรียบเรียงบทความเรื่องนั้นๆ โดยจัดไว้ท้ายบทความแต่ละเรื่อง
7. มีดรรชนีค้นคว้าเรื่องย่อยๆ ในเล่ม สารานุกรมบางชุดมีดรรชนีแยกเล่มไว้ต่างหาก

8. สารานุกรมจะได้รับการปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยอยู่เสมอ เช่นมีฉบับรายปี มีการจัดพิมพ์เพิ่มเติมเหตุการณ์ในปีที่ผ่านมาแล้วแต่ละปีๆ

ประโยชน์ของสารานุกรม

1. ใช้เป็นแหล่งข้อมูลค้นหาคำตอบเกี่ยวกับข้อเท็จจริงได้ทุกๆ แขนงวิชา
2. ข้อเท็จจริงในหนังสือสารานุกรมเชื่อถือได้ เพราะเป็นหนังสือที่เขียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ
3. ใช้เป็นแหล่งศึกษาพื้นฐานความรู้ในเชิงประวัติความเป็นมา และวิวัฒนาการของศาสตร์ในสาขาต่างๆ
4. ได้ความรู้ที่ทันสมัยเพราะมีการปรับปรุงเนื้อหาทุกๆ ปี
5. ผู้ใช้สามารถค้นหาคำตอบได้สะดวกและรวดเร็ว เพราะมีเครื่องมือช่วยค้น คือ ดรรชนี (Index)
6. ผู้ใช้สามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพราะมีการจัดเรียงลำดับเนื้อเรื่องอย่างมีระเบียบ
7. ใช้เป็นคู่มือของบรรณารักษ์ในการบริการตอบคำถามได้เป็นอย่างดี

ประเภทของสารานุกรม

1. แบ่งตามขอบเขตเนื้อหาวิชา
 - 1.1 สารานุกรมทั่วไป (general encyclopedias) ได้แก่ สารานุกรมที่รวบรวมความรู้ทุกแขนงวิชา มีทั้งให้ข้อมูลละเอียดและอย่างสังเขป อธิบายเรื่องราวเพื่อเป็นพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับศาสตร์ทุกแขนงของมนุษย์ตั้งแต่โบราณถึงปัจจุบัน
 - 1.2 สารานุกรมเฉพาะสาขาวิชา (subject encyclopedias) แก่ สารานุกรมที่รวบรวมความรู้สาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือรวบรวมเรื่องราวแขนงใดแขนงหนึ่งโดยเฉพาะ
2. แบ่งตามระดับอายุของผู้ใช้
 - 2.1 สารานุกรมสำหรับเด็ก จะใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย บทความมีขนาดกะทัดรัด จบสมบูรณในตัวเอง มีภาพประกอบเป็นจำนวนมาก

2.2 สารานุกรมสำหรับผู้ใหญ่ คือ สารานุกรมที่จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ ข้อมูลที่ได้จะละเอียดและลึกซึ้งกว่าสารานุกรมสำหรับเด็ก

3. แบ่งตามจำนวนเล่ม สามารถแบ่งได้อีก 2 ประเภท

1.1 สารานุกรมหลายเล่มจบ บางครั้งเรียกว่าสารานุกรมประเภทชุด ตัวอย่างเช่น สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน

1.2 สารานุกรมเล่มเดียวจบ เป็นสารานุกรมที่ให้ข้อเท็จจริงอย่างย่อๆ บทความมีขนาดกะทัดรัด เหมาะสำหรับใช้ตอบคำถามที่ต้องการตอบทันที จัดเรียงตามลำดับอักษรแบบพจนานุกรม ไม่มีดรรชนีค้นเรื่อง

สารานุกรมออนไลน์

ในยุคปัจจุบันมีการพัฒนาของเทคโนโลยีได้มีการนำสารานุกรมมาจัดเก็บในรูปแบบใหม่ รวมถึงการจัดเรียงลำดับข้อมูล ดังตัวอย่างเช่นโครงการวิกิพีเดีย และ เฮซุจึทู (h2g2) เพื่อให้การใช้งานสารานุกรมง่ายต่อการใช้ ปัจจุบันมีสารานุกรมออนไลน์ รวบรวม 17 โครงการ แต่ก็มีทั้งที่เป็นสารานุกรมออนไลน์แบบที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการสื่อสารความรู้เพียงอย่างเดียว และที่เปิดเสรีเพื่อให้ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการแก้ไขได้

วิกิพีเดีย เป็นหนึ่งในสารานุกรมออนไลน์ที่มีแนวคิดแบบการเปิดเสรีในการแก้ไขข้อมูล ใช้ซอฟต์แวร์มีเดียวิกิ ผ่านทางเว็บไซต์ www.wikimedia.org โดยคำว่า วิกิพีเดีย (Wikipedia) มาจากคำว่า wiki + encyclopedia หมายถึงสารานุกรมที่ใช้ซอฟต์แวร์วิกิ

วิกิพีเดีย เริ่มต้นเมื่อ 15 มกราคม 2544 ก่อตั้งโดย Jimmy Wales และ Larry Sange มีความเป็นเสรี คือ เปิดโอกาสให้ผู้อ่านมาเพิ่มบทความให้เป็นส่วนหนึ่งของเว็บไซต์ ช่วยกันแก้ไขบทความต่างๆ ได้ และยังมีระบบการจัดหมวดหมู่ย่อยๆ ได้ ทำให้จัดหมวดหมู่บทความได้ง่าย ค้นหาได้ง่าย ไม่ว่าจะค้นด้วยการใส่คำที่ต้องการ หรือไล่ไปจากหมวดหมู่ วิกิพีเดียอยู่ภายใต้การบริหารงานของ มูลนิธิวิกิมีเดีย (Wikimedia Foundation Inc.) ซึ่งเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร จัดตั้งขึ้นภายใต้กฎหมายของมลรัฐฟลอริดา สหรัฐอเมริกา

สำหรับสารานุกรมออนไลน์ในภาษาไทย มีเพียงวิกิพีเดียภาษาไทยเพียงเว็บไซต์เดียว โดยเริ่มต้นเมื่อเดือนธันวาคม 2546 โดยกำหนดเงื่อนไขการเป็นสารานุกรมไว้ว่า

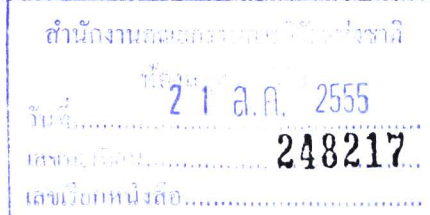
1. มีประโยชน์ - ในอีก 10 หรือ 100 ปีข้างหน้า บทความนั้นจะมีประโยชน์ต่อคนอื่นที่ไม่ใช่แค่ญาติพี่น้อง
2. บทความสามารถมีความหมายในตัวเองภายในช่วงเวลาในอนาคต โดยไม่ต้องอ้างอิงบทความอื่น
3. ไม่ใช่ที่รวมลิงก์ ที่รวมเบอร์โทรศัพท์หรือที่อยู่ รวมถึงคู่มือ ตำราต่างๆ

นอกจากนี้ วิกิพีเดียยังกำหนดนโยบายหลักไว้ดังนี้

1. วิกิพีเดียเป็นสารานุกรม เป้าหมายไม่ได้มีมากไปกว่านั้น เนื้อหาที่ไม่เป็นสารานุกรมจะต้องถูกย้ายไปยังโครงการอื่น
2. ให้เกียรติผู้อื่น ผู้ที่ช่วยเขียนวิกิพีเดียมาจากหลายที่ทั่วประเทศหรือแม้แต่ทั่วโลก ต่างอายุ ต่างพื้นฐานทางสังคม และต่างวัฒนธรรม ย่อมทำให้เกิดมุมมองที่แตกต่างกัน การให้เกียรติและการยอมรับผู้อื่นเป็นกุญแจหลักที่จะทำให้การร่วมมือในการสร้างวิกิพีเดีย เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. หลีกเลี่ยงความไม่เป็นกลาง บทความควรเขียนด้วยมุมมองที่เป็นกลาง โดยนำเสนอมุมมองต่อหัวข้อนั้น ทั้งข้อเท็จจริง และความคิดเห็น อย่างรอบด้าน เสมอภาค และเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นที่ยอมรับได้ของเสียงส่วนใหญ่
4. อย่าละเมิดลิขสิทธิ์ วิกิพีเดียเป็นสารานุกรมเสรี ที่อยู่ภายใต้สัญญาอนุญาตใช้งานเอกสารเสรี GNU Free Documentation License (GFDL) ตามสัญญา การส่งงานที่ละเมิดลิขสิทธิ์เข้ามาจะเป็นการทำลายเป้าหมายที่จะสร้างสารานุกรมที่ทุกคนมีอิสระในการเผยแพร่ และอาจสร้างปัญหาทางกฎหมายได้

ผู้ใช้วิกิพีเดียบางคนเชื่อว่านโยบายทั้งหมดของวิกิพีเดีย นั้น ตั้งอยู่บน หัวเสาหลัก ที่นิยามลักษณะของวิกิพีเดีย

1. วิกิพีเดียคือสารานุกรม ที่มีองค์ประกอบของทั้งสารานุกรมทั่วไป สารานุกรมเฉพาะด้าน และที่เก็บสถิติ วิกิพีเดีย ไม่ใช่ ไม่ใช่ที่รวบรวมแหล่งข้อมูลต้นฉบับ ไม่ใช่ที่ปาวประกาศ ไม่ใช่หนังสือพิมพ์ ไม่ใช่เครื่องให้บริการเว็บไซต์ฟรี ไม่ใช่ที่รวบรวมบทความยกยอตนเอง ไม่ใช่ที่รวบรวมของที่ระลึก ไม่ใช่ที่ทดลองประชาธิปไตยกับอนาธิปไตย หรือที่รวบรวมลิงก์ นอกจากนี้ที่นี้ยังไม่ใช่ที่สำหรับใส่ความคิดเห็นส่วนตัว

ประสบการณ์ หรือข้อโต้แย้ง ผู้เขียนทุกคนจะต้องทำตามนโยบายงานค้นคว้า
ต้นฉบับ ผู้เขียนทุกคนจะต้องมีเป้าหมายที่ความเที่ยงตรง

2. **วิกิพีเดียใช้มุมมองที่เป็นกลาง** นั่นคือเรามุ่งมั่นที่จะเขียนบทความที่ไม่เอนเอียง
เข้าข้างมุมมองใดมุมมองหนึ่ง บางครั้งนั้นหมายถึงการเขียนแสดงมุมมองหลาย ๆ
มุมมอง, อธิบายมุมมองต่าง ๆ อย่างถูกต้องแม่นยำ, ให้บริบทที่มาของมุมมองต่าง ๆ
เพื่อที่ผู้อ่านจะได้เข้าใจ, และไม่ระบุหรือแสดงว่ามุมมองหนึ่งมุมมองใดคือ "ความจริง"
หรือเป็น "มุมมองที่ดีที่สุด" นั้นอาจหมายถึงการพิสูจน์ยืนยันกับแหล่งที่มาที่เชื่อถือได้
โดยเฉพาะกับบทความที่มีการโต้เถียง เมื่อความขัดแย้งเกิดขึ้นว่าบทความรุ่นใดที่เป็น
กลางมากกว่ากัน ให้ประกาศภาวะสงบศึก และปะป้ายที่บทความว่าอยู่ในระหว่าง
การถกเถียง จากนั้นไปเขียนให้ข้อมูลกันที่หน้าอภิปราย
3. **วิกิพีเดียเผยแพร่เนื้อหาแบบเสรี** กล่าวคือเนื้อหาทั้งหมดที่เขียนในวิกิพีเดียนั้นอยู่
ภายใต้ GFDL และจะถูกเผยแพร่หรืออ้างอิงตามข้อกำหนดดังกล่าว ควรตระหนักว่า
บทความจะถูกแก้ไขโดยใครก็ได้ และไม่มีใครเป็นผู้ควบคุมบทความใด ทั้งสิ้น ดังนั้น
งานเขียนทุกชิ้นที่คุณส่งเข้ามาอาจถูกแก้ไขอย่างไร้ความปราณีรวมถึงถูกเผยแพร่
ตามแต่ชุมชนจะเห็นชอบ อย่าส่งงานที่มีลิขสิทธิ์ไม่สอดคล้องกับ GFDL เข้ามาที่วิกิพี-
เดีย
4. **วิกิพีเดียมีมารยาท** เคารพผู้ร่วมเขียนวิกิพีเดียถึงแม้ว่าจะมีความเห็นไม่ตรงกับพวก
เขาก็ตาม หลีกเลี่ยงการโจมตีคนอื่น ควบคุมอารมณ์ให้เย็น หลีกเลี่ยงการแก้กลับไป
กลับมา อย่าทำให้วิกิพีเดียต้องสะดุดลงเพียงเพื่อต้องการแสดงความเห็นบางอย่าง
จงมองคนอื่นในแง่ดีตราบใดที่ยังขาดหลักฐานชัดเจนให้เห็นเป็นอย่างอื่น อย่าสร้าง
บัญชีผู้ใช้เพื่อหลบเลี่ยงหรือทำผิดนโยบาย
5. **วิกิพีเดียไม่มีกฎตายตัว** นอกจากหลักการพื้นฐานทั้งห้าที่ได้อธิบายตรงนี้ จงกล้าที่
จะแก้ไข ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงบทความ เพราะว่าความสนุกของการแก้ไขคือการ
ไม่ต้องกังวลว่างานที่ได้จะไม่สมบูรณ์ และไม่ต้องกลัวว่าจะทำให้ทุกอย่างเสียหาย
เพราะทุก ๆ รุ่นก่อนหน้าของบทความได้ถูกเก็บรักษาไว้แล้ว ทำให้คุณไม่สามารถจะ
พลั้งพลาดทำลายวิกิพีเดียไปได้ แต่อย่าลืมว่าทุกอย่างที่คุณเขียนไว้ที่นี่ จะถูกรักษาไว้
ตลอดกาล

ทั้งนี้วิกิพีเดียส่งเสริมให้มีการอ้างอิงแหล่งที่มา ด้วยวัตถุประสงค์คือ เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่วิกิพีเดียดังที่ปรากฏ

วิกิพีเดียส่งเสริมให้มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลภายในบทความ ด้วยวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้แน่ใจว่าเนื้อหาในบทความแต่ละเรื่อง เชื่อถือได้และสามารถพิสูจน์ยืนยันได้
2. เพื่อให้ภาพลักษณ์ของวิกิพีเดียที่น่าเชื่อถือมากขึ้น
3. เพื่อแสดงว่าการแก้ไขของคุณไม่ใช่ข้อคิดเห็นของคุณคนเดียว คนบางกลุ่ม หรือเป็นงานวิจัยต้นฉบับ
4. เพื่อลดการโต้เถียงอันเกิดจากความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน
5. เพื่อให้เกียรติผู้เขียนแหล่งอ้างอิงนั้น และหลีกเลี่ยงการคัดลอกข้อเขียนของเขา
6. เพื่อให้ผู้อ่านสามารถค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลที่อ้างอิงได้

หลังจากนั้น มูลนิธิวิกิมีเดียยังมีการพัฒนาโครงการใหม่ๆ ขึ้นมาอีก ภายใต้แนวคิดของการเผยแพร่ความรู้อย่างเสรีของมูลนิธิวิกิมีเดีย (Wikimedia Foundation Inc.) กระทั่งมีโครงการต่างๆ ดังนี้

1. วิกิพีเดีย (Wikipedia) สารานุกรมออนไลน์หลายภาษาที่แจกจ่ายในลักษณะเนื้อหาเสรี บริหารงานโดยมูลนิธิวิกิมีเดีย ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2544 โดย จิมมี เวลส์ และ แลร์รี แซงเจอร์ คำว่า "วิกิพีเดีย" มีที่มาจากชื่อการผสมคำของคำว่า "วิกิ" (wiki) ซึ่งเป็นลักษณะของการสร้างเว็บไซต์ที่ร่วมกันปรับปรุง และคำว่า "เอนไซโคลพีเดีย" (encyclopedia) ที่แปลว่าสารานุกรม
2. วิกิพจนานุกรม (Wiktionary) พจนานุกรมและอรรถาภิธาน เป็นที่เก็บคำศัพท์เสรี เป็นเว็บไซต์ที่เปิดให้ทุกคนช่วยกันเขียนและแปลคำศัพท์ทุกภาษา โดยมีเป้าหมายรวบรวมคำศัพท์ วลี หรือประโยค จากทั่วโลก โดยมีการแปลความหมายของคำหรือประโยคนั้นๆ และแปลในหลายๆ ภาษา เปรียบเสมือนดิกชันนารีทุกภาษาในเว็บเดียวกัน ที่สร้างจากความคิด และความรู้ของทุกคน และเปิดให้ทุกคนมีโอกาสนในการเขียนและศึกษา ปัจจุบันมี 15,638 บทความ และมีมากกว่า 54 ภาษา (ข้อมูลเดือนเมษายน 2554)

3. **วิกิตำรา (Wikibooks)** ตำราและคู่มือเสรี เป็นเว็บไซต์ที่เปิดให้ทุกคนช่วยกันเขียนหนังสืออ้างอิงขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นคู่มือคอมพิวเตอร์ หรือว่าคู่มือทำอาหาร หรือ วิธีการถ่ายภาพ โดยเปิดโอกาสให้ทุกคน ช่วยกันเขียนได้ โดยเลือก แก้ไข (edit) ในส่วนด้านบนของหน้า และทำการแก้ไข เมื่อทำการเก็บข้อมูล ข้อมูลจะถูกจัดเก็บไว้ พร้อมรอการแก้ไขครั้งต่อไป นโยบายของวิกิตำรา ต้องการให้มีตำราที่สร้างจากความคิดและความรู้ของทุกคน และเปิดให้ทุกคนมีโอกาสในการเขียนและศึกษา มีทั้งหมด 892 หน้า (ข้อมูลเดือนเมษายน 2554)
4. **วิกิคำคม (Wikiquote)** แหล่งรวบรวมคำพูด มีเป้าหมายรวบรวมคำคมจากบุคคลสำคัญ คำสุภาษิตและคำพังเพยจากทั่วมุมโลก โดยในวิกิคำคมจะมีการใช้งานทั้งหมดเป็นภาษาไทย ซึ่งข้อความบางส่วนดัดแปลง หรือแปลความมาจากวิกิคำคมในภาษาอื่น ในภาษาไทยมี 193 บทความ (ข้อมูลเดือนเมษายน 2554)
5. **วิกิสปีชีส์ (Wikispecies)** สารบบอนุกรมวิธานเสรี เป็นสารานุกรมเสรีเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตต่างๆ ซึ่งรวมถึง สัตว์ พืช เห็ดรา แบคทีเรีย อาร์เคีย โปรทิสตา และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ขณะนี้มีบทความทั้งหมด 262,829 บทความ (ข้อมูลเดือนเมษายน 2554) ปัจจุบันมีวิกิสปีชีส์ในภาษาต่างๆ 131 ภาษา
6. **วิกิซอร์ซ (Wikisource)** เอกสารต้นฉบับเสรี เป็นที่รวบรวมแหล่งข้อมูลในทุกๆ ภาษาที่เป็น สาธารณสมบัติ หรืออนุญาตให้ใช้ได้ภายใต้สัญญาแบบ GFDL เริ่มโครงการครั้งแรกในปี 2003 แล้วจึงขยายไปสู่ภาษาต่างๆ ในปี 2005 ปัจจุบันวิกิซอร์ซมีเนื้อหาภาษาไทยทั้งหมด 13,371 หน้า และมีผู้ใช้ 1,622 คน (ข้อมูลเดือนเมษายน 2554)
7. **วิกิข่าว (Wikinews)** แหล่งข่าวเสรี มีเป้าหมายเพื่อสร้างเว็บไซต์ที่มีการนำเสนอข้อมูลที่ทันสมัย, ตรงประเด็น, น่าสนใจ และให้ความเพลิดเพลินโดยปราศจากอคติ เนื้อหาทั้งหมดอยู่ภายใต้สัญญาอนุญาต โดยการทำให้เนื้อหาของเราสามารถนำไปเผยแพร่และนำไปใช้ได้ โดยหวังว่าจะทำให้โลกดิจิทัลแห่งนี้มีความเสรีมากขึ้น วิกิข่าวมีจุดมุ่งหมายที่จะเขียนเนื้อหาในมุมมองที่เป็นกลางโดยต้องการสร้างชุมชนซึ่งมาจากผู้คนทั่วโลก และร่วมมือกันรายงานเนื้อหาอันหลากหลายเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน
8. **วิกิวิทยาลัย (Wikiversity)** Free learning tools รวบรวมความรู้ต่างๆ คล้ายมหาวิทยาลัย ปัจจุบันยังไม่มีภาษาไทย

ส่วนนโยบายทางด้านลิขสิทธิ์ของวิกิพีเดีย นั้น เนื้อหาข้อความทั้งหมดในวิกิพีเดียเป็นเนื้อหาเสรีถูกคุ้มครองโดย สัญญาอนุญาตเอกสารเสรีของกนู ซึ่งเป็นหนึ่งในสัญญาอนุญาตชนิด "copyleft" ที่ให้สิทธิ์นำเนื้อหาไปแจกจ่ายซ้ำ ดัดแปลงต่อยอด และนำไปใช้งานได้อย่างเสรี ทั้งนี้รวมถึงการใช้งานเชิงพาณิชย์ด้วย สัญญาอนุญาตตัวนี้ อนุญาตให้ผู้ร่วมเขียนวิกิพีเดียแต่ละคนยังคงมีสิทธิ์ในงานที่ตนเองสร้างสรรค์ขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน ก็ยังอนุญาตให้ผู้อื่นนำงานนั้นไปต่อยอดและแจกจ่ายงานต่อยอดนั้นต่อไปได้ เพียงมีเงื่อนไขว่าจะต้องให้เครดิตกับเจ้าของงานดั้งเดิม และงานต่อยอดนั้นจะต้องใช้สัญญาอนุญาต GFDL เช่นเดียวกัน ด้วยสัญญาอนุญาตตัวนี้ ทำให้รับประกันได้ว่าวิกิพีเดียจะถูกแก้ไขได้อย่างเสรีและอย่างเท่าเทียมกัน การสมทบงานของผู้เขียนแต่ละคน จะถูกบันทึกไว้ในฐานข้อมูลสาธารณะเท่านั้น แลร์รี แซงเจอร์ เคยกล่าวถึงการใช้ GFDL ไว้ว่า “การรับประกันเสรีภาพ เป็นแรงจูงใจสำคัญในการทำงานสาธารณะเสรี”

วิกิพีเดีย นั้นยังประกอบด้วยภาพและสื่ออื่น ๆ ที่ไม่ได้สร้างสรรค์โดยผู้ร่วมแก้ไข โดยสื่อเหล่านั้นอาจจะเป็นสาธารณสมบัติ หรือใช้สัญญาอนุญาตแบบ copyleft อื่น หรือสัญญาอนุญาตที่เข้ากันได้กับ GFDL เช่นสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ โดยในปัจจุบัน¹ วิกิพีเดียมีนโยบายให้ใช้สัญญาอนุญาต GFDL ในปัจจุบันเป็นรุ่น 1.3 ควบคู่กับ สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ รุ่น 3.0 หมายถึง แสดงที่มา-อนุญาตแบบเดียวกัน (cc-by-sa)

โดยผู้ใช้สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ รุ่น 3.0 มีเสรีภาพที่จะแบ่งปัน ทำสำเนา แจกจ่าย และส่งงานดังกล่าวต่อไป และมีเสรีภาพที่จะเรียบเรียงใหม่ ดัดแปลงงานดังกล่าว ภายใต้เงื่อนไข

แสดงที่มา (Attribution - by) : อนุญาตให้ผู้อื่นทำซ้ำ แจกจ่าย หรือแสดงและนำเสนอชิ้นงานดังกล่าว และสร้างงานดัดแปลงจากชิ้นงานดังกล่าว ได้เฉพาะกรณีที่คุณได้แสดงเครดิตของผู้เขียนหรือผู้ให้อนุญาตตามที่ระบุไว้

อนุญาตแบบเดียวกัน (Share Alike - sa) : อนุญาตให้ผู้อื่นแจกจ่ายงานดัดแปลง ได้เฉพาะกรณีที่ชิ้นงานดัดแปลงนั้นเผยแพร่ด้วยสัญญาอนุญาตที่เหมือนกันทุกประการกับงานต้นฉบับ

อย่างไรก็ตามยังคงมีชิ้นงานอื่น ๆ เช่น ตราประจำบริษัท ตัวอย่างเพลง ภาพข่าวที่มีลิขสิทธิ์ ฯลฯ ที่นำออกแสดงในวิกิพีเดีย ด้วยการอ้างสิทธิ์การใช้งานโดยชอบธรรม ภายใต้กฎหมาย

¹ วิกิพีเดีย (ทุกภาษา) เริ่มใช้สัญญาอนุญาต GFDL ควบคู่กับ สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ เมื่อ 15 มิถุนายน 2552

ลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกา (เครื่องมือข่ายที่เก็บเนื้อหาของวิกิพีเดีย นั้น โดยส่วนใหญ่รวมถึงวิกิพีเดียภาษาไทย ตั้งอยู่ในสหรัฐอเมริกา)

วิกิพีเดียไทยรับนโยบายมาใช้เช่นเดียวกัน โดยในภาษาไทยรองรับตามหลักเกณฑ์ครีเอทีฟคอมมอนส์ รุ่น 3.0 และปรับให้เข้ากับกฎหมายลิขสิทธิ์ไทย จึงสามารถใช้บังคับได้ตามกฎหมายไทย ประกาศเปิดตัวเมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2552 เป็นลำดับที่ 51 ของโลก

ส่วนผู้ใช้ที่มีส่วนร่วมนั้นสามารถแบ่งตามระดับการมีส่วนร่วมในวิกิพีเดียไทยได้ 4 กลุ่มคือ

1. ผู้ใช้ไม่ได้ล็อกอิน สามารถแก้ไขบทความและสร้างบทความใหม่ได้
2. ผู้ใช้ใหม่ สามารถสร้างบทความ สร้างหน้าพูดคุย แก้ไขบทความได้
3. ผู้ใช้พื้นฐาน มีความสามารถเหมือนผู้ใช้ใหม่ โดยนอกจากนั้นสามารถอัปโหลดไฟล์ เปลี่ยนชื่อหน้า และแก้ไขบทความที่กึ่งล็อกได้ ผู้ใช้จะได้รับสิทธิอัตโนมัติหลังจากที่สมัครไม่น้อยกว่า 4 วัน และแก้ไขมากกว่า 10 ครั้ง
4. ผู้ใช้ที่ถูกล็อก ไม่สามารถแก้ไขบทความ สร้างบทความใหม่ หรืออัปโหลดไฟล์ได้

ผู้ดูแลระบบจัดเป็นส่วนหนึ่งของผู้ใช้ประเภทลงทะเบียนที่มีส่วนร่วม โดยทับซ้อนอยู่กับผู้ใช้ประเภทลงทะเบียนและมีส่วนร่วม หากแต่เป็นกลุ่มที่มีเครื่องมือเพิ่มเข้ามาเพื่อทำหน้าที่ดูแลแต่ยังความสามารถในการเขียน แก้ไข เสนอนโยบาย หรือโหวต มีความสามารถเทียบเท่ากับชาววิกิพีเดียทุกคน โดยความสามารถที่เพิ่มขึ้นมาของผู้ดูแลระบบส่วนมากจะเป็นในทางการใช้คำสั่งพิเศษของตัวโปรแกรม ซึ่งได้แก่ การย้อนข้อมูลกลับไปทำการแก้ไขล่าสุด การลบบทความ การเรียกบทความที่ถูกลบคืนมา การล็อก/ปลดล็อกหน้า เพื่อป้องกันการแก้ไขในกรณีที่มีการโต้เถียง การล็อก/ปลดล็อกผู้ใช้ที่มารบกวน การแก้ไขหน้าที่ถูกล็อก

การแบ่งหมวดหมู่สารานุกรมในวิกิพีเดียไทย

การแบ่งหมวดหมู่สารานุกรม เป็นการแบ่งหมวดหมู่ของบทความทำให้สะดวกในการเข้าใช้ เพราะเปรียบเสมือนสารานุกรมเฉพาะทาง โดยมีโครงการวิกิ และสถานีย่อยเป็นหมวดหมู่ แต่ทั้งนี้ ผู้วิจัยไม่ได้นำการแบ่งหมวดหมู่นี้เข้าสู่กระบวนการอย่างชัดเจน เนื่องจากการแบ่งหมวดหมู่อาจเกิดขึ้นเมื่อเขียนบทความแล้วเสร็จ หรืออาจเกิดขึ้นระหว่างการเขียนบทความใหม่ก็ได้

ในวิกิพีเดีย โครงการวิกิ คือการรวบรวมหน้าเพื่อสำหรับบริหารเนื้อหาเกี่ยวข้องกับหัวข้อหรือกลุ่มหัวข้อเฉพาะ โดยไว้สำหรับชาววิกิพีเดียที่สนใจในหัวข้อที่เกี่ยวข้องใช้หน้าในโครงการวิกิ

เพื่อร่วมมือ และบริหารข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาศรานุกรม ซึ่งไม่ใช่หน้าโดยตรงสำหรับการเขียนบทความ แต่เป็นหน้าสำหรับเก็บข้อมูล รายละเอียด และบริหารข้อมูลต่างๆเพื่อให้ช่วยในการจับกลุ่ม ร่วมมือ และวางแผนทางในการเขียนและแก้ไขบทความ

โครงการวิกิในวิกิพีเดียไทย มีจำนวน 26 โครงการ ได้แก่ กายวิภาคศาสตร์, การดนตรี, การทหาร, กีฬา, คณิตศาสตร์, ชาติพันธุ์, ดาราศาสตร์, เทนนิส, ประเทศ, ประเทศฝรั่งเศส, ประเทศไทย, ประวัติศาสตร์, พฤษชา, พุทธศาสนา, เพลง, แพทยศาสตร์, ฟุตบอล, ภาพยนตร์, วรรณศิลป์, วิดีโอเกม, วิทยาศาสตร์, สถานศึกษา, สามก๊ก, สัตววิทยา, อัลบั้มเพลง, ไอที

เนื้อหาที่อาจมีในโครงการวิกิเช่น สถิติ รายชื่อสมาชิก บทความประจำเดือนที่ต้องการให้ร่วมมือแก้ไข แม่แบบ กล่องข้อมูลที่เกี่ยวข้อง แนวทาง หรือนโยบายการเขียนบทความ เป็นต้น ดูตัวอย่างประกอบจากโครงการวิกิประเทศไทย ดังรูปภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 แสดงภาพหน้าโครงการวิกิประเทศไทย (บางส่วน)

โครงการ

อภิปราย

แก้ไข

ประวัติ

วิกิพีเดีย:โครงการวิกิประเทศไทย

จากวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี

โครงการวิกิประเทศไทย เป็นโครงการที่สนับสนุนการเขียนบทความในประเทศไทย มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมและปรับปรุงคุณภาพของบทความสารานุกรม ทุกหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย ถ้าคุณมีความรู้ความสนใจในด้านนี้ คุณสามารถช่วยปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติบเนื้อหาที่มีอยู่แล้วให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น หรือสร้างบทความใหม่ขึ้นมา โดยในส่วนของหน้าอภิปรายของบทความที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยจะมีการคัดค้าน (บทความประเทศไทย) เพื่อเชื่อมโยงเข้าหน้าอภิปรายและนำโครงการนี้ โดยนอกจากนี้คุณยังสามารถช่วยจัดระดับบทความตามกับปรากฏในระดัการเขียนบทความได้ โดยจำนวนและระดับทั้งหมดจะแสดงในตารางด้านล่าง

คุณทำได้

มีสื่อที่เกี่ยวข้องกับ *คุณทำได้*

- บทความที่รอการมีสื่อที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย สามารถดูได้ที่ [วิกิสนเทศ](#)
- บทความที่รอการมีสื่อที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย สามารถดูได้ที่ [วิกิสนเทศ](#)
- บทความที่รอการมีสื่อที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย สามารถดูได้ที่ [วิกิสนเทศ](#)

หัวข้อที่เกี่ยวข้อง

- ประเทศไทย
- รายชื่อเกี่ยวกับประเทศไทย
- กฎหมายไทย
- การเมืองไทย
- การคมนาคมในประเทศไทย
- การศึกษาไทย
- การสื่อสารในประเทศไทย
- การเมืองไทย
- กีฬาในประเทศไทย
- คริสต์ศาสนาในประเทศไทย
- จังหวัดในประเทศไทย

ค้นหา

ข้อมูล

สถิติ

บทความประเทศไทย	ความสำคัญ
	ใหม่ทั้งหมด
คัดสรร	25 25
คุณภาพ	16 18
ดี	93 93
พอใช้	386 386
โครง	3095 3095
รายชื่อ	262 262
จัดระดับแล้ว	3679 3879
ยังไม่ได้จัดระดับ	2695 2695
ทั้งหมด	6574 6574

ส่วนสถานีย่อย คือ หน้าในวิกิพีเดียที่เปรียบเสมือน "หน้าหลัก" เน้นให้ผู้อ่านสามารถสืบค้นข้อมูลในวิกิพีเดียได้ง่ายขึ้น เปรียบเหมือนเป็นสารานุกรมเฉพาะทาง แตกต่างจากโครงการวิกิทั่วไป โดยสถานีย่อยเน้นออกแบบไว้เพื่อสำหรับผู้อ่านและผู้ร่วมแก้ไข ในขณะที่โครงการวิกิจะเน้นสำหรับผู้ร่วมแก้ไขเพียงอย่างเดียว

สถานีย่อยเป็นจุดเริ่มต้นของเนื้อหาซึ่งถูกเชื่อมโยงมาจากหน้าหลักโดยตรงและมีผู้อ่านมากกว่าหน้าอื่นทั่วไป การมีส่วนร่วมในสถานีย่อยแต่ละแห่งนั้นไม่แตกต่างกับหน้าอื่นในวิกิพีเดีย ซึ่งสามารถแก้ไขได้โดยทุกคน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาหลักอาจจะทำการอภิปรายก่อน ในขณะที่เดียวกันบางสถานีย่อยอาจจะไม่มีการปรับปรุงมานานซึ่งทุกคนสามารถร่วมกันปรับปรุงได้

ในวิกิพีเดียเริ่มใช้สถานีย่อยครั้งแรกในวิกิพีเดียโปแลนด์และวิกิพีเดียเยอรมัน และเริ่มมีใช้ในวิกิพีเดียอังกฤษและวิกิพีเดียไทยตามลำดับ โดยหลังจากได้มีการใช้อย่างกว้างขวางทางผู้พัฒนาโปรแกรมได้มีการกำหนดชื่อหน้าพิเศษขึ้นมาโดยสังเกตได้จากชื่อนำหน้าว่า "สถานีย่อย:" ซึ่งจะปรากฏในแต่ละหน้าแตกต่างจากบทความทั่วไป

สถานีย่อยในวิกิพีเดียไทย มีจำนวน 32 สถานีย่อย (ข้อมูลเดือนเมษายน 2554) ได้แก่ นิยายวิทยาศาสตร์, ดาราศาสตร์, การ์ตูนญี่ปุ่น, ประเทศไทย, ฟุตบอล, การเขียนโปรแกรม, สถาบันอุดมศึกษาไทย, วิद्यุสมัครงเล่น, คณิตศาสตร์, ฟิสิกส์, เทคโนโลยีสารสนเทศ, เคมี, ภาษา, ดนตรี, โลกของสัตว์, วิดีโอเกม, พรรณพฤกษา, ประวัติศาสตร์, ศาสนา, ระเทศฝรั่งเศส, โลกวรรณศิลป์, สิ่งลึกลับ, ภาพยนตร์, เวลา, แพทยศาสตร์, พระพุทธศาสนา, เหตุการณ์ปัจจุบัน, วิทยาศาสตร์, การทหาร, เกษกรรม, ประเทศจีน, โทรศัพท์

สำหรับหน้าสถานีย่อยจะมีหมวดหมู่ของเนื้อหาในสถานีย่อยนั้นๆ แสดงไว้ เช่น สถานีย่อยประเทศไทย แสดงหมวดหมู่ทั้งหมดของบทความ พร้อมทั้งมีการนำเสนอบุคคลไทยประจำสัปดาห์ เทียวเมืองไทยประจำสัปดาห์ คำถามประจำสัปดาห์ ภาพสวยๆ จากเว็บ และมีส่วนร่วม ในส่วนล่างของหน้าสถานีย่อยจะมีลิงก์เชื่อมโยงไปยังเนื้อหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ บทความเกี่ยวกับประเทศไทย ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจและสังคมไทย เมืองหลวงและจังหวัดของประเทศไทยในปัจจุบัน และจังหวัดของประเทศไทยในอดีตและโครงการจัดตั้งในอนาคต ดังภาพประกอบที่ 2

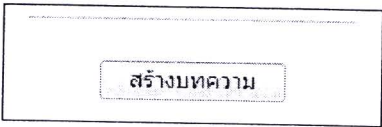

การสร้างบทความใหม่

การเริ่มต้นตั้งแต่การเขียนบทความใหม่ โดยการเริ่มเขียนนั้น สามารถทำได้ 3 แบบ คือ

- 1. การเขียนจากลิงก์ที่มีอยู่เดิม สังเกตได้จากคำที่เป็นอักษรสีแดงปรากฏอยู่ในบทความอื่นๆ ซึ่งหากกดเข้าไปดูตามลิงก์นั้นจะปรากฏหน้าสำหรับเขียนบทความใหม่โดยอัตโนมัติ
- 2. พิมพ์ชื่อของเว็บไซต์ในช่อง URL แล้วตามด้วยชื่อบทความที่ต้องการ ดังรูปแบบ <http://th.wikipedia.org/wiki/ชื่อบทความที่ต้องการ> แล้วเลือกแก้ไข เพื่อเขียนบทความนั้น
- 3. สร้างบทความใหม่ โดยพิมพ์ชื่อบทความในกล่องสร้างบทความ แล้วคลิกที่ปุ่มสร้างบทความ เพื่อเขียนบทความใหม่ โดยกล่องสร้างบทความนี้มีอยู่ในหน้าหลักของวิกิพีเดียไทยและอยู่ในหน้าเริ่มต้นใช้งานด้วย

รูปภาพที่ 3 แสดงกล่องสร้างบทความใหม่แบบอัตโนมัติ

เครื่องมือในการช่วยสร้างและปรับปรุงบทความ

การสร้างและปรับปรุงบทความสามารถอาศัยแม่แบบ (Template) เพื่อช่วยในการแสดงข้อความสำหรับให้ผู้ใช้ข้อมูลและพึงระวังในประเด็นต่างๆ ตามที่ติดป้ายไว้ และยังอาศัยหน้าอภิปรายเพื่อการพูดคุย โดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาบทความนั้น หรืออาจใช้ในกรณีที่เกิดความคิดเห็นแตกต่าง เพื่อที่จะเป็นเวทีในการโต้แย้ง และหาข้อสรุป

แม่แบบ

แม่แบบของวิกิพีเดียไทย มีทั้งที่เหมือนและต่างจากวิกิพีเดียภาษาอื่นๆ โดยส่วนใหญ่มีการใช้เหมือนกันกับแม่แบบของวิกิพีเดียภาษาอังกฤษ ตัวอย่างของแม่แบบ อาทิ

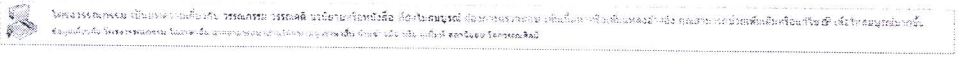
ตัวอย่างแม่แบบที่ใช้เพื่อแสดงข้อมูล

รูปภาพที่ 4 แสดงแม่แบบ : โครง

แม่แบบโครงหมวดหมู่ ซึ่งในแต่ละหมวดหมู่ จะมีแม่แบบเฉพาะสำหรับแจ้งว่า บทความนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องใด และเป็นบทความที่ยังไม่สมบูรณ์

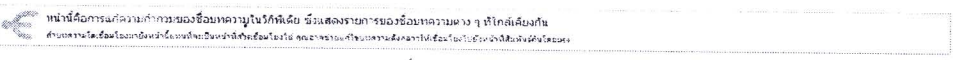
รูปภาพที่ 5 แสดงแม่แบบ : โครงในหมวดหมู่วรรณกรรม

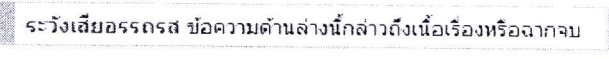
รูปภาพที่ 6 แสดงแม่แบบ : โครงในหมวดหมู่ความเชื่อ

รูปภาพที่ 7 แสดงแม่แบบ : แก้กาวม

รูปภาพที่ 8 แสดงแม่แบบ : เสียรส

รูปภาพที่ 9 แสดงแม่แบบ : ชื่ออังกฤษ

บทความนี้มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษ เนื่องจากยังไม่มีชื่อภาษาไทยที่กระชับ เหมาะสม หรือไม่รู้วิธีอ่านในภาษาไทย

รูปภาพที่ 10 แสดงแม่แบบ : ต้องการอ้างอิง

บทความนี้ต้องการแหล่งอ้างอิงเพิ่มเติม เพื่อให้บทความน่าเชื่อถือและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณสามารถช่วยพัฒนาวิกิพีเดีย โดยเพิ่มแหล่งอ้างอิงที่เหมาะสม ไม่ควรปล่อยให้งานเขียนของชุมชนปราศจากแหล่งอ้างอิง

รายละเอียดเพิ่มเติม การอ้างอิงแหล่งที่มา - การพิสูจน์ยืนยันได้ - วิธีการเขียน - ป้ายนี้ใช้ทำอะไร

รูปภาพที่ 11 แสดงแม่แบบ : ลิงก์ข้ามภาษา

ลิงก์ข้ามภาษาในบทความนี้ มีไว้เพื่อความสะดวกในการศึกษาเพิ่มเติมของผู้อ่านและผู้ร่วมแก้ไขบทความ เนื่องจากคำดังกล่าวยังไม่มีบทความในภาษาไทย ลิงก์ข้ามภาษาจะถูกตัดออกเมื่อบทความจำเป็นแล้ว

รูปภาพที่ 12 แสดงแม่แบบ : ไม่เป็นปัจจุบัน

บทความนี้มีเนื้อหาหรือข้อมูลที่ล้าสมัย ไม่เป็นปัจจุบัน

คุณสามารถแก้ไขเพิ่มเติมบทความนี้เพื่อให้เป็นปัจจุบันได้

รายละเอียดเพิ่มเติม การอ้างอิงแหล่งที่มา - ป้ายนี้ใช้ทำอะไร

ตัวอย่างแม่แบบที่ใช้เพื่อแจ้งข้อมูล

เดิมนั้นมีแม่แบบ : ลงคะแนนลบ เพื่อแจ้งให้มีการลงคะแนนเพื่อลบบทความ แต่ได้ยกเลิกการใช้งานไปแล้ว โดยให้ใช้แม่แบบ : ลบแทน

รูปภาพที่ 13 แสดงแม่แบบ : แจ้งลบ

แม่แบบนี้ได้รับแจ้งไว้ก่อน เนื่องจากนี่เนื้อหาไม่เป็นสาระจริงหรือไม่เหมาะสมกับวิกิพีเดีย หรือไม่สอดคล้องกับนโยบายวิกิพีเดีย

หากคุณเห็นว่าไม่ตรงตามแม่แบบนี้ กรุณาแจ้งเหตุผลที่หน้าอภิธาน

รายละเอียดเพิ่มเติม นโยบายในการลบ - ป้ายนี้ใช้ทำอะไร

รูปภาพที่ 14 แสดงแม่แบบ : เก็บกวาด

บทความนี้ต้องการการจัดรูปแบบข้อความ การจัดหน้า การแบ่งหัวข้อ การจัดลิงก์ภายใน และเรื่องการจัดระเบียบอื่น ๆ

คุณสามารถช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้ โดยการคลิกที่ปุ่ม *แก้ไข* ด้านบน จากนั้นจัดรูปแบบข้อความ จัดหน้า แบ่งหัวข้อ ทำลิงก์ภายในถ้าจำเป็นสำคัญ หรือจัดระเบียบอื่น ๆ ให้เหมาะสม

รายละเอียดเพิ่มเติม การแก้ไขหน้า - การแก้ไขหน้าขั้นสูง - ป้ายนี้ใช้ทำอะไร

รูปภาพที่ 15 แสดงแม่แบบ : ตรวจลิขสิทธิ์

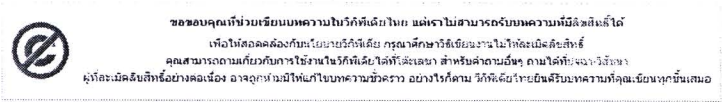
บทความนี้ว่าซ้ำกับงานที่มีลิขสิทธิ์ ซึ่งเนื้อหาอาจคัดลอกมาจากแหล่งข้อมูลอื่น โปรดช่วยกันตรวจสอบลิขสิทธิ์

หากพบเป็นปัญหานี้จนบดบังและรบกวนการเผยแพร่ในวิกิพีเดีย โปรดแจ้งข้อมูลไปยังหน้าอภิธานของวิกิพีเดีย และเมื่อแจ้งเสร็จในหน้าป้ายนี้ออก

กรุณาคลิกปุ่มยืนยันการไม่ใช้ละเมิดลิขสิทธิ์ หากคุณรู้บทความนี้คัดลอกมาจากแหล่งอื่น โปรดป้ายขอแจ้งลิขสิทธิ์เพื่อรอการลบแทนที่

รายละเอียดเพิ่มเติม ลิขสิทธิ์ในวิกิพีเดีย - ป้ายนี้ใช้ทำอะไร

รูปภาพที่ 16 แสดงแม่แบบ ละเมิดลิขสิทธิ์

รูปภาพที่ 17 แสดงแม่แบบ : สัญญาอนุญาต

สัญญาอนุญาต

ข้าพเจ้า, ในฐานะผู้สร้างผลงานนี้ อนุญาตให้ทำการคัดลอก แจกจ่าย และ/หรือ แก้ไข ภายใต้ข้อความของ GNU Free Documentation License รุ่น 1.2 หรือรุ่นใด ๆ หลังจากนี้ จาก Free Software Foundation โดยไม่มีการแก้ไขส่วนใด ๆ ไม่มีข้อความปกหน้าและปกหลัง ดู ข้อความปฏิญญาความรับผิดชอบ

ไฟล์นี้ถือลิขสิทธิ์จากทางเจ้าของ แต่อนุญาตให้แจกจ่ายได้เสรี ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในโครงการฟรียูเอเอ็นเอชเอช แบบแสดงที่มา และอนุญาตแบบเดียวกัน ๓.๐ (Attribution-ShareAlike 3.0)
คุณสามารถเผยแพร่ ดัดแปลงแก้ไข ไฟล์นี้ได้อย่างเสรี
ตราประทับที่มีการระบุถึงชื่อผู้สร้างสรรค์ผลงาน หรือผู้ให้สัญญาอนุญาต ของไฟล์นี้
และ ผลงานดัดแปลงแก้ไขของคุณ จะต้องอยู่ให้สัญญาอนุญาตเดียวกัน โดยให้ผู้อื่นดัดแปลงแก้ไขงานของคุณเช่นกัน

ท้ายนี้ถูกเพิ่มเพื่อให้เป็นไปตามการเปลี่ยนสัญญาอนุญาตของวิกิมีเดียจาก สัญญาอนุญาตเอกสารเสรีของกนู (GFDL) ไปเป็น GFDL ควบคู่กับ สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ รุ่นแสดงที่มาและอนุญาตแบบเดียวกัน 3.0 (CC-BY-SA 3.0)
คุณสามารถเลือกนำไฟล์นี้ไปใช้ในสัญญาอนุญาตใดก็ได้ตามต้องการ (GFDL หรือ CC-BY-SA 3.0) โดยต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของแต่ละสัญญา

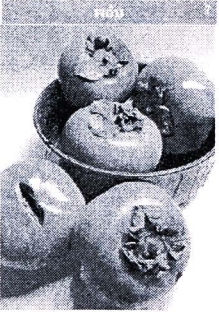
รูปภาพที่ 18 แสดงภาพแสดงตัวอย่างบทความรอการตรวจสอบ โดยมีสัญลักษณ์ในตำแหน่งมุมบนขวา และมีแม่แบบแสดงบทความที่ยังไม่สมบูรณ์

วิกิพีเดียภาษาไทยมีบทความเพียง 50,000 เรื่อง ในวันที่ 4 กันยายน โดยบทความนี้คือ บทความแรกสุด

พลับ

จากวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี

พลับ (Persimmon) เป็นพืชในสกุล Diospyros ซึ่งมีอยู่หลายชนิดด้วยกัน ชนิดที่นิยมปลูกในประเทศไทยมากที่สุดคือ D. kaki พลับเป็นไม้ผลเนื้อนุ่มจึงเป็นผลไม้รับประทานได้ยาก สามารถรับประทานได้เฉพาะชนิดของผล แบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ พลับหวาน และ พลับฝาด

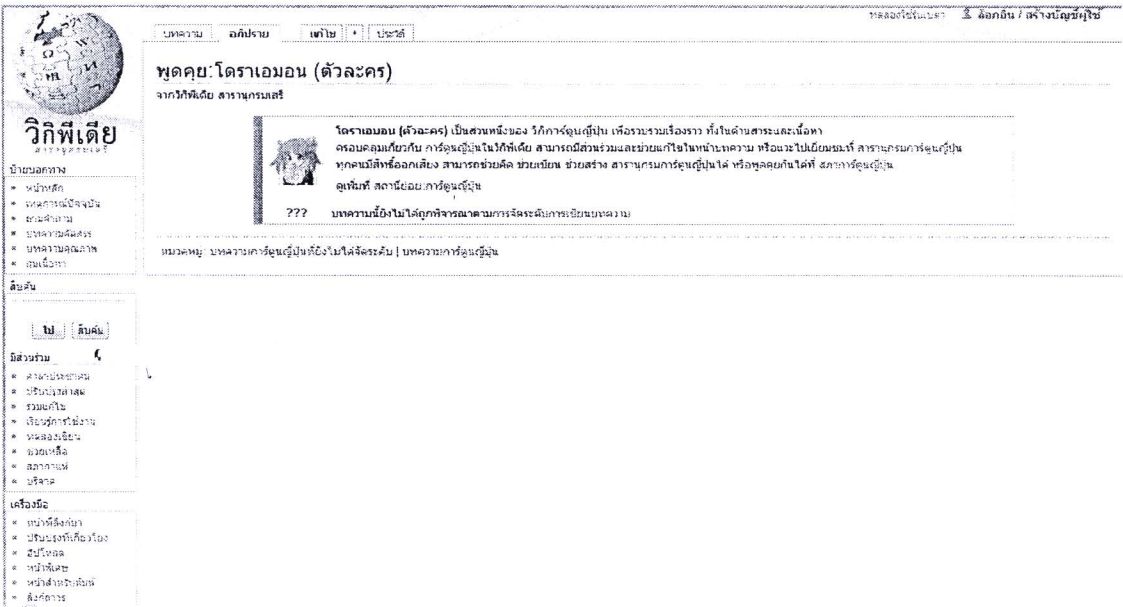
พลับ

ภาพต้นพลับที่สวนพฤกษศาสตร์ (โดยคุณ)

ต้นฉบับ	English	(แก้ไข)
วงศ์	Ebenaceae	(แก้ไข)
ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวิทยาศาสตร์	(แก้ไข)
ชื่อภาษาไทย	Species	(แก้ไข)

พลับ เป็นผลไม้ที่มีรสหวาน มีสีส้มหรือสีน้ำตาลเข้ม มีเนื้อนุ่มและรสชาติหวานอมเปรี้ยวเล็กน้อย พลับเป็นผลไม้ที่มีถิ่นกำเนิดในจีนและญี่ปุ่น และแพร่หลายไปทั่วโลกในปัจจุบัน พลับมีหลายพันธุ์ เช่น พลับหวาน และ พลับฝาด พลับหวานมีเนื้อนุ่มและรสชาติหวานอมเปรี้ยวเล็กน้อย สามารถรับประทานได้โดยตรงได้ ในขณะที่พลับฝาดมีเนื้อแข็งและรสชาติฝาดมาก ต้องรับประทานหลังจากการสุกเต็มที่

รูปภาพที่ 19 แสดงภาพแสดงตัวอย่างบทความที่ยังไม่ได้จัดระดับแสดงในหน้าอภิปราย

อภิปราย

ในแต่ละบทความจะมีหน้าช้อนอยู่จำนวนหลายหน้า ได้แก่ หน้าบทความ หน้าอภิปราย หน้าแก้ไข และหน้าประวัติ

บทความที่มีการถกเถียงและแก้ไขกันมากคือ บทความที่เกี่ยวข้องกับชาติ ศาสนา เนื่องจากมีประเด็นที่อ่อนไหว มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ในหน้าของการพูดคุยนั้นจะมีการโต้เถียงกันมาก มีแม่แบบแสดงให้อ่านทราบ ดังตัวอย่างบทความประเทศไทยจากรูปภาพ 19.1 และ 19.2

มาก และยังมีสื่ออ้างอิงอีกด้วย

จากวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี

[ช่อง]

บทความนี้อยู่ในโครงการวิถีสื่อใหม่:

ประเทศไทย ได้เป็นภาคีความคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งหมายถึงการเคารพและส่งเสริมศักดิ์ศรีและคุณค่าทางประเพณีอันมีค่าของทุกคนโดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ เพศ อายุ หรือสถานะทางสังคม

ดูคำจำกัดความฉบับเต็มที่นี่ >>>

อย่างไรก็ตามทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรยึดมั่นว่านิยามของความดีสากลจะมีความหมายแตกต่างกันไป

ประเทศไทย เป็นส่วนหนึ่งของโครงการ บทความเฉลิมพระเกียรติ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในโครงการได้โดยการช่วยกันพัฒนาบทความ ประเทศไทย หรือแวะไปที่หน้าโครงการเพื่อดูข้อมูลเพิ่มเติม

ทออี

บทความนี้ถูกจัดอันดับทออี โดยการพิจารณาการเขียนบทความ

ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิกิประเทศไทย และสถานีย่อย โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะรวบรวมเรื่องทุกอย่างเกี่ยวกับประเทศไทย ถ้าต้องการมีส่วนร่วมโครงการ สามารถเข้าร่วมได้ที่หน้าโครงการ ดูเพิ่มที่ สถานีย่อย:ประเทศไทย

ทออี

บทความนี้ถูกจัดอันดับทออี โดยการพิจารณาการเขียนบทความ

ประเทศไทย เป็นส่วนหนึ่งของ โครงการวิกิประเทศไทย เพื่อรวมเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศไทยและดินแดนต่าง ๆ หากสามารถมีส่วนร่วมในโครงการได้โดยการช่วยกันพัฒนาบทความประเทศไทย หรือแวะไปที่หน้าโครงการเพื่อดูข้อมูลเพิ่มเติม

ทออี

บทความนี้ถูกจัดอันดับทออี โดยการพิจารณาการเขียนบทความ

บทความนี้มีลิขสิทธิ์ภายใต้วิกิพีเดีย โดย

- * "ก๊อตองค์แปดสิบเอ็ดแห่งประเทศไทย" ในวิกิพีเดีย หรือบนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ "ระบบราชธานีแปดสิ" , ASTVผู้จัดการออนไลน์ 6 พฤษภาคม 2552 13:49 น. (รายละเอียด)

บทความนี้มีการโต้เถียงบ่อยมาก ซึ่งเนื้อหาในบทความมักเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา
กรุณาทำการอภิปรายในที่อื่นเสียก่อน และใส่แหล่งอ้างอิงให้ครบถ้วนก่อนแก้ไขบทความ

(อย่าใส่ภาพใดไว้ในหน้าพูดคุย此文)

ประเทศไทย

- 1 จังหวัดหนองคายได้รับการจัดอันดับว่าเป็นเมืองที่น่าอยู่ระดับที่ 8 ของโลก
- 2 มีพื้นที่มรดก
- 3 เติ้จการทหาร หรือ ราชธานีปไตภายใต้รัฐธรรมนูญ?
- 4 เติ้จการทหาร กับ ประชาธิปไตย
- 5 รัฐบาลรักษาการ หรือ เติ้จการทหาร?
- 6 ขอความกรุณา เปลี่ยนจากราชาธิปไตย เป็น เติ้จการทหารได้ไหมครับ
- 7 ขอเสนอรูปแบบการปกครอง
- 8 ฟาไมข้อความกับดาราขิดแย้ง
- 9 อยากให้อาการสถาปนาเป็นเอกราจจากอาณัติกรขอมออก
- 10 ชื่อลาษาอังกฤษ
- 11 ประเทศไทยมีลาษาหรือ?
- 12 วิถีทีเดียช่วยแก่ด้วยครับ
- 13 ขอเถะ หากทวกศุดเป็นไทย
- 14 ประเภทการปกครอง
- 15 "สหเส สงฆดาป สามคคิ วุทธลสาธา"
- 16 ช่วยแก่ข้อความ ประเทศไทยปกครองในระบอบประชาธิปไตยแล้รราชธานีปไตภาย ให้ทีครับ
- 17 เนื้อหาบางสวนมิใช่ฟาไม?
- 18 ทอม ไม่ใช่จังหวัด จึงมีแค่ 75 จังหวัด
- 19 รายการอ้างอิงแสดงรัฐธรรมนูญ 2540 สองครั้ง?
- 20 แก่ให้ด้วยครับ ในฟาข้อ การปกครอง
- 21 ควรเปลี่ยนรูปแบบการปกครองเป็น ราชธานีปไตภายใต้รัฐธรรมนูญเหมือนเดิมครับ
- 22 แหล่งอ้างอิงขิดแย้ง?
- 23 ส่วนที่ย้ายออกจากกลาบัทความ

จัดระดับบทความ

ในการจัดระดับบทความในวิกิพีเดียแบ่งระดับบทความออกเป็น 6 ระดับ คือ คัดสรร, คุณภาพ, ดี, พอใช้, โครง, รายชื่อ และยังไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งในแต่ละระดับมีความแตกต่างในแง่ของเงื่อนไข และลักษณะสำคัญสำหรับผู้อ่านต้องพึงระมัดระวังเมื่ออ่านบทความ วิกิพีเดียไทยสรุปเป็นตารางได้พอสังเขป ดังตาราง

ตารางที่ 1 แสดงระดับบทความของวิกิพีเดียไทย

ระดับ	เงื่อนไข	สำหรับผู้อ่าน	สำหรับผู้แก้ไข
คัดสรร {{ระดับคัดสรร}}	สำหรับบทความที่ผ่านการคัดเลือกในโครงการบทความคัดสรร	มีเนื้อหาโดดเด่น ครอบคลุม มีลักษณะการเขียนแบบมืออาชีพ สามารถใช้เป็นแหล่งอ้างอิงได้	ไม่จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติม ยกเว้นจะมีข้อมูลที่ทันสมัยกว่าเข้ามาแทนที่ และควรปรับปรุงรูปแบบให้อ่านง่าย
คุณภาพ {{ระดับคุณภาพ}}	สำหรับบทความที่ผ่านการคัดเลือกในโครงการบทความคุณภาพ	เป็นบทความที่มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกคน เนื้อหาครบถ้วน ครอบคลุม ไม่พบข้อผิดพลาดที่เห็นได้ชัด มีคุณภาพใกล้เคียงกับการเขียนแบบมืออาชีพ	ควรเพิ่มเติมข้อมูลระดับสูงหรือข้อมูลเชิงลึก และแก้ไขข้อผิดพลาดที่พบเห็นได้ในบางส่วนของบทความ
ดี {{ระดับดี}}	มีเนื้อหาครอบคลุมส่วนสำคัญครบถ้วนในทุกด้าน มีรูปแบบที่ดูเหมาะสม แต่รูปแบบและการใช้ภาษา ยังต้องการปรับปรุง	มีประโยชน์ต่อผู้อ่านส่วนใหญ่ ผู้อ่านทั่วไปอ่านและเข้าใจในภาพรวมและเนื้อหาสำคัญ รวมถึงรายละเอียดของหัวข้อนั้น	เพิ่มเติมเนื้อหาส่วนย่อยระดับสูงหรือข้อมูลเชิงลึก โดยไม่จำเป็นต้องลงทุกรายละเอียด ปรับปรุงการใช้ภาษา และการจัดรูปแบบ ควรจะมีการเพิ่มสื่อสนับสนุนบทความ
พอใช้ {{ระดับพอใช้}}	มีเนื้อหาพอใช้แต่ขาดเนื้อหาสำคัญ หรือมีเนื้อหา/สื่อที่ไม่เข้ากับบทความ และควรมีแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้ แต่ควรจะปิดกวดบทความโดยรวม	มีประโยชน์ต่อผู้อ่านกลุ่มหนึ่ง มีเนื้อหาในระดับที่เหมาะสม แต่ตัวผู้อ่านจำเป็นต้องหาแหล่งข้อมูลอื่นเพื่อทำความเข้าใจในภาพรวมของหัวข้อนั้น	ต้องการแก้ไขและเพิ่มเติมเนื้อหาหลักที่สำคัญ โดยบทความในกลุ่มนี้ไม่จำเป็นต้องมีป้าย {{เก็บกวาด}} หรือ {{โครง}}

โ ค ร ง (ระดับโครง) (บทความสั้น)	มีเนื้อหาที่กำลังเขียนหรือพัฒนา และยังขาดแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ	มีประโยชน์ต่อผู้อ่านที่ไม่รู้จักหรือไม่เคยได้ยินชื่อนั้นมาก่อน ในบทความความสามารถอธิบายความหมายในภาพรวมได้ ซึ่งลักษณะนี้มักจะไม่มีประโยชน์ต่อผู้ใช้บางกลุ่มที่รู้จักบทความเป็นอย่างดี	ควรเพิ่มเติมเนื้อหา สามารถปรับปรุงรูปแบบ และการใช้ภาษา รวมไปถึงการเพิ่มสื่อสนับสนุนและแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ
ร า ย ชี อ (ระดับรายชื่อ)	เนื้อหาที่มีลักษณะเป็นรายชื่อ	มีประโยชน์ต่อผู้อ่านเพื่อเป็นรวบรวมข้อมูลแบบรายชื่อ และใช้เป็นดัชนีไปบทความอื่น โดยต่างจากหมวดหมู่ที่อาจมีภาพ แหล่งอ้างอิง และคำอธิบายกำกับ	ไม่ได้รับการจัดระดับเหมือนบทความทั่วไป แต่สามารถได้รับการคัดเลือกเพื่อเป็นรายชื่อคัดสรรได้ (ยังไม่มีในวิกิพีเดียไทย)
ยั ง ไม่ ได้มาตรฐาน	บทความที่ยังไม่ได้จัดรูปแบบ มีรูปแบบที่ไม่เป็นสารานุกรม ต้องการตรวจแก้การใช้ภาษา หรือมีเนื้อหาน้อยมาก ซึ่งจะมีป้ายติดไว้ด้านบนแต่ละบทความ เช่น ป้าย {{เก็บกวาด}} หรือ {{สั้นมาก}}	ดูเพิ่มที่ ตรวจสอบบทความ	

บทความที่มีคุณภาพมากที่สุดในวิกิพีเดียไทย คือ บทความคัดสรร ซึ่งบทความที่ผ่านเกณฑ์ของการคัดเลือกจะได้รับสัญลักษณ์รูปดาว (★) เพื่อประดับบนมุมขวาบนของบทความที่ผ่านการคัดเลือกตามหลักเกณฑ์ของบทความคัดสรร ปัจจุบัน วิกิพีเดียภาษาไทยมีบทความคัดสรรทั้งหมด 84 บทความ จากบทความทั้งหมด 67,019 บทความ (ข้อมูลเดือนเมษายน 2554)

สำหรับบทความคัดสรรนั้น วิกิพีเดียไทยตั้งคุณสมบัติของบทความคัดสรรไว้ ได้แก่

- 1. เขียนอย่างดี ในแง่ต่างๆ ดังนี้
 - 1.1 การเป็นบทความสารานุกรม
 - 1.2 ใช้สำนวนที่อ่านเข้าใจได้ ไวยากรณ์ถูกต้อง และโครงสร้างชัดเจนตั้งแต่อ่านครั้งแรก
 - 1.3 มีการแบ่งหัวข้อได้อย่างเหมาะสมชัดเจน มีโครงสร้างสอดคล้องกับหลักเหตุผล แนะนำหัวข้อก่อน จากนั้นจึงอธิบายหัวข้อนั้นในแง่มุมอื่นที่เกี่ยวข้อง มีส่วนนำเรื่องที่สรุปใจความสำคัญของหัวข้ออย่างกระชับ ตามความเหมาะสม ข้อความที่เหลือถูกจัดระเบียบเป็นโครงสร้างลำดับชั้น (โดยเฉพาะกรณีบทความขนาดยาว)
 - 1.4 อธิบายศัพท์เทคนิค หรือศัพท์เฉพาะกลุ่ม (jargon) ที่จำเป็น โดยจะอธิบายในบทความนั้นเอง หรือจะทำลิงก์ไปหาบทความที่อธิบายก็ได้ (ต้องเป็นลิงก์ที่มีเนื้อหาหรือการอธิบายที่ใช้ได้จริง ไม่ใช่ "ลิงก์แดง" ที่เป็นเพียงหัวข้อ)

- 1.5 มีรูปแบบการเขียนตามคู่มือการเขียน และแนวทางการเขียนบทความให้ดีขึ้น แต่อาจคลาดเคลื่อนได้หากพบว่าเหมาะสม
- 1.6 ความยาวของบทความ บทความคัดสรรจะต้องมุ่งเนื้อหาไปยังเนื้อหาหลักของบทความเท่านั้น โดยไม่มีรายละเอียดปลีกย่อยอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง
- 1.7 ตัวบทความมีความสมบูรณ์อยู่ในตัวเอง
2. ถูกต้องเที่ยงตรง และ พิสูจน์ยืนยันได้ ในแง่ต่างๆ ดังนี้
 - 2.1 แสดงแหล่งอ้างอิงที่มาอย่างครบถ้วน สำหรับเนื้อหาทั้งหมดในบทความ
 - 2.2 ไม่มีส่วนใดที่เป็นงานค้นคว้าต้นฉบับ
3. อภิปรายสิ่งที่กล่าวถึงโดยละเอียด ในแง่ต่างๆ ดังนี้
 - 3.1 กล่าวถึงแง่มุมหลักของหัวข้อนั้น
 - 3.2 กล่าวถึงเฉพาะรายละเอียดที่จำเป็นในหัวข้อทั้งหมด
4. ทำตามนโยบายมุมมองที่เป็นกลาง ในแง่ต่างๆ ดังนี้
 - 4.1 มุมมองถูกแสดงอย่างยุติธรรม และไม่มีอคติเอนเอียง
 - 4.2 ทุกมุมมองที่สำคัญถูกแสดงอย่างยุติธรรมแต่ไม่ตัดสิน โดยเฉพาะในกรณีที่มีหรือเคยมีมุมมองที่ขัดแย้งในหัวข้อนั้น
5. มีเสถียรภาพ กล่าวคือ บทความนั้นจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงไปมากในแต่ละวัน และไม่ได้กำลังอยู่ภายใต้ "สงครามแก้ไข" เกณฑ์ข้อนี้ไม่รวมถึงการก่อกวนและการป้องกันการก่อกวน หรือข้อเสนอที่จะแยก/ยุบรวมเนื้อหาในบทความ
6. ควรมีรูปภาพหรือสื่ออื่น ๆ ประกอบบทความ
 - 6.1 ภาพมีการกำกับสัญญาอนุญาต ระบุแหล่งที่มา และมี คำอธิบายโดยย่อ ได้ภาพ
 - 6.2 ภาพในบทความมีหน้าที่อธิบายบทความให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น
 - 6.3 ภาพและสื่อที่ใช้ในบทความควรมีความเหมาะสม ไม่ควรจะใช้อย่างพร่ำเพรื่อ แต่ก็ไม่น้อยจนเกินไป

จากคุณสมบัติต่างๆ ข้างต้น ผู้ใช้สามารถพิจารณาบทความว่าบทความใดเข้ากับหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว โดยผู้ใช้ทุกคนสามารถลงชื่อสนับสนุน คัดค้าน หรือเสนอแนะให้มีการปรับปรุง โดยให้เหตุผลประกอบในการพิจารณาทุกครั้ง บทความที่ได้รับการเสนอชื่อนั้น แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. ได้รับการเสนอชื่อใหม่ ใช้สัญลักษณ์เป็นรูปดาวที่ถูกตัดเสี้ยว () บทความที่ได้รับการเสนอชื่อใหม่ โดยจะได้รับการพิจารณาภายใน 2 สัปดาห์ นับจากวันที่เสนอชื่อ

2. อยู่ระหว่างรอการปรับปรุงใช้สัญลักษณ์เป็นรูปนาฬิกา (🕒) บทความที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาและได้รับการสนับสนุนมากกว่าคัดค้าน แต่อยู่ระหว่างการปรับปรุงความสมบูรณ์ของเนื้อหา ถ้าบทความไม่มีการปรับปรุงเนื้อหาในระยะเวลา 4 สัปดาห์ นับจากวันเริ่มเสนอชื่อ บทความนั้นจะถูกเปลี่ยนเป็น "บทความที่เคยถูกเสนอชื่อเป็นบทความคัดสรร"
3. ผ่านเกณฑ์ ใช้สัญลักษณ์เป็นรูปดาว (★) บทความที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาและได้รับการสนับสนุนมากกว่าคัดค้าน รวมทั้งได้ถูกปรับแก้จากข้อเสนอแนะของผู้ลงความเห็นคนอื่น โดยผู้พิจารณาจะไม่ใช้ผู้ที่ร่วมแก้ไขหลักสำหรับบทความดังกล่าว หรือผู้เสนอชื่อ
4. เคยถูกเสนอชื่อ ใช้สัญลักษณ์เป็นรูปดาวที่ถูกตัดครึ่ง (⦿) บทความที่ไม่มีผู้สนับสนุนเพียงพอ หรือบทความไม่ได้แก้ไขเพิ่มเติมให้ดียิ่งขึ้นตามความเห็นภายหลังจากเวลาที่กล่าวไว้ข้างต้น

อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้สามารถเสนอชื่อบทความที่เคยถูกเสนอชื่อได้ในภายหลัง ถ้าหากบทความนั้นได้รับการแก้ไขปรับปรุงจากข้อเสนอแนะของผู้ลงความเห็นคนอื่นแล้ว และในกรณีที่ผู้ใช้เห็นว่า บทความใดควรได้รับการปรับปรุงภายหลังจากได้รับคัดเลือกแล้ว สามารถแจ้งชื่อและเสนอแนะการปรับปรุงได้เช่นกัน

บทความอีกระดับหนึ่ง คือ บทความคุณภาพ ซึ่งเป็นบทความที่ผ่านการตรวจสอบตามหลักเกณฑ์ของบทความคุณภาพจากผู้ใช้วิกิพีเดียหลายคน และกำหนดไว้ว่ามีมาตรฐานเพื่อใช้เป็นบทความตัวอย่างในการเขียนบทความใหม่ ถึงแม้ว่าบทความอื่นในวิกิพีเดียจะมีเนื้อหาที่ยอดเยียม แต่อาจจะต้องการปรับปรุงรูปแบบ หรือบทความเหล่านั้นอาจจะยังไม่ได้ถูกเสนอชื่อและคัดเลือก โดยบทความคุณภาพในวิกิพีเดียไทยนั้นจะมีสัญลักษณ์รูปเครื่องหมายบวก (⊕) ประดับไว้บริเวณมุมขวาด้านบนของบทความเพื่อแสดงถึงการยอมรับว่าบทความนั้นผ่านมาตรฐานที่กำหนดไว้

ปัจจุบันวิกิพีเดียภาษาไทยมีบทความคุณภาพทั้งหมด 81 บทความ จากทั้งหมด 67,032 บทความ (ข้อมูลเดือนเมษายน 2554) โดยบทความที่ได้รับการเสนอชื่อในกลุ่มของบทความคุณภาพนั้น แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. ได้รับการเสนอชื่อใหม่ ใช้สัญลักษณ์เครื่องหมายบวกที่ถูกตัดเสี้ยว (⊕) บทความที่ได้รับการเสนอชื่อใหม่ โดยจะได้รับการพิจารณาภายใน 2 สัปดาห์ นับจากวันที่เสนอชื่อ
2. อยู่ในระหว่างรอการปรับปรุง ใช้สัญลักษณ์เป็นรูปนาฬิกา (⌚) บทความที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาและได้รับการสนับสนุนมากกว่าคัดค้าน แต่อยู่ระหว่างการปรับปรุงความสมบูรณ์ของเนื้อหา ถ้าบทความไม่มีการปรับปรุงเนื้อหาในระยะเวลา 4 สัปดาห์ นับจากวันเริ่มเสนอชื่อ บทความนั้นจะถูกเปลี่ยนเป็น "บทความที่เคยถูกเสนอชื่อเป็นบทความคุณภาพ"
3. ผ่านเกณฑ์ ใช้สัญลักษณ์เครื่องหมายบวก (+) บทความที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาและได้รับการสนับสนุนมากกว่าคัดค้าน รวมทั้งได้ถูกปรับแก้จากข้อเสนอแนะของผู้ลงความเห็นคนอื่น โดยผู้พิจารณาจะไม่ใช้ผู้ร่วมแก้ไขหลักสำหรับบทความดังกล่าว หรือผู้เสนอชื่อ
4. เคยถูกเสนอชื่อ ใช้สัญลักษณ์เครื่องหมายบวกที่ถูกตัดครึ่ง (⊕) บทความที่ไม่มีผู้สนับสนุนเพียงพอ หรือบทความไม่ได้แก้ไขเพิ่มเติมให้ดียิ่งขึ้นตามความเห็นภายหลังจากเวลาที่กล่าวไว้ข้างต้น อย่างไรก็ตาม ท่านสามารถเสนอชื่อบทความที่เคยถูกเสนอชื่อได้ในภายหลัง ถ้าหากบทความนั้นได้รับการแก้ไขปรับปรุงจากข้อเสนอแนะของผู้ลงความเห็นคนอื่นแล้ว

ทั้งนี้ มีคำอธิบายเพิ่มเติมถึงความแตกต่างของการเป็นบทความคัดสรรและบทความคุณภาพ กล่าวคือ บทความคัดสรรคือบทความที่ดีที่สุด เขียนอย่างมืออาชีพ มีเนื้อหาครอบคลุม ความยาวบทความไม่มีข้อจำกัด แต่บทความคัดสรรมักจะเป็นบทความยาว ส่วนบทความคุณภาพ คือบทความที่น่าพึงพอใจ เขียนดี มีเนื้อหาในเรื่องกว้างๆ ความยาวบทความไม่มีข้อจำกัด บทความคุณภาพมักเป็นบทความสั้นที่มีคุณภาพเยี่ยม ดูตารางเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นความแตกต่างในแต่ละประเด็นได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความแตกต่างระหว่างบทความคัดสรรและบทความคุณภาพ

บทความคัดสรร	บทความคุณภาพ
บทความที่ดีที่สุด	บทความที่น่าพึงพอใจ
เขียนอย่างมืออาชีพ	เขียนดี
มีเนื้อหาครอบคลุม	มีเนื้อหาในเรื่องกว้าง ๆ
ความยาวบทความไม่มีข้อจำกัด แต่มักจะเป็นบทความยาว	ความยาวบทความไม่มีข้อจำกัด แต่มักจะเป็นบทความสั้นที่มีคุณภาพเยี่ยม

ขั้นตอนการเสนอชื่อและคัดเลือก เริ่มจากเลือกบทความที่คุณคิดว่าเหมาะสมกับระดับ คือ บทความคัดสรรและบทความคุณภาพ อาจเป็นบทความที่ผู้ใช้เขียนขึ้นมา ร่วมเขียน หรือว่าสนใจ แล้วนำรายชื่อนั้นไปเสนอในส่วนของการเสนอชื่อ ช่วงเวลาการเสนอชื่อและคัดเลือกเป็นบทความคุณภาพนั้น จะใช้เวลาประมาณ 2 อาทิตย์นับจากวันที่เริ่มเสนอชื่อ ซึ่งในระหว่างนั้นจะมีความเห็นจากผู้อื่น ซึ่งทางผู้ใช้อย่างสามารถร่วมกันปรับแก้บทความให้ดียิ่งขึ้นได้โดยไม่จำกัดว่าจะเป็นผู้เขียนบทความนั้นหรือไม่

การพิจารณาบทความนั้นผู้ใช้ทุกคนสามารถทำได้ แต่การลงคะแนนจะทำได้เฉพาะผู้ใช้ที่ลงทะเบียนแล้วเท่านั้นที่จะสามารถลงคะแนนได้ แต่ทั้งนี้ผู้เขียนบทความที่กำลังพิจารณาให้เป็นบทความคัดสรรหรือคุณภาพไม่สามารถพิจารณาบทความของตัวเองได้

จะเห็นได้ว่า วิกิพีเดียเป็นสารานุกรมออนไลน์ที่ได้นำแนวคิดในการเป็นแหล่งค้นคว้าหาข้อมูลหรือความรู้ต่างๆ ผสานการใช้ข้อได้เปรียบจากสื่อดิจิทัลทำให้แต่ละบทความที่เขียนนั้นสามารถปรับปรุงได้ตลอดเวลาแทนการปรับปรุงเนื้อหารายปี อีกทั้งยังมีเครื่องมือต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้เพื่อสื่อสารกับผู้ใช้ถึงสถานะของบทความนั้นๆ ได้ด้วย ขณะที่ผู้ใช้เองก็สามารถที่จะใช้เครื่องมือในการค้นหาในรูปแบบที่ทันสมัยมากขึ้น จากรูปแบบเดิมที่ใช้การค้นหาตามดัชนี (Index) มาเป็นการใช้เครื่องมือค้นหา (Search Engine)

อย่างไรก็ตาม สารานุกรมแบบเดิมนั้นเขียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานั้นๆ พร้อมทั้งได้รับการตรวจสอบก่อนการตีพิมพ์ จึงเป็นแหล่งข้อมูลหรือความรู้ที่เชื่อถือได้ ขณะที่วิกิพีเดียเปิดให้เป็นพื้นที่สาธารณะในการสื่อความรู้ จึงไม่อาจทราบได้ว่าผู้เขียนเป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นจริงหรือไม่

ในช่วงแรกของการศึกษาวิกิพีเดีย เป็นความพยายามที่จะทดสอบหรือพิสูจน์คุณภาพของวิกิพีเดีย หนึ่งในการศึกษาแรกๆ คือ วารสารวิทยาศาสตร์ Nature ได้ศึกษาวิกิพีเดียในปี 2005 โดยส่งบทความจำนวน 50 เรื่องทั้งจากสารานุกรมวิกิพีเดียและบริตานิกาให้แก่ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ในจำนวนนั้นมี 42 บทความที่ได้รับกลับมา ข้อผิดพลาด 8 ประการที่มีการอธิบาย แต่ข้อผิดพลาดเหล่านี้เกิดขึ้นกับสารานุกรมทั้งสองเท่าๆ กัน ขณะที่ข้อผิดพลาดเพียงเล็กน้อยพบว่าวิกิพีเดียมี 162 จุด และ บริตานิกามี 123 จุด ดังนั้น อัตราส่วนของข้อผิดพลาดระหว่างวิกิพีเดียและบริตานิกาจึงเป็น 4:3

นิตยสาร Stern (2007) ตีพิมพ์ผลของการเปรียบเทียบระหว่างวิกิพีเดียภาษาเยอรมันกับสารานุกรม Brockhaus โดยใช้กลุ่มตัวอย่างบทความจำนวน 50 บทความที่หัวข้อหลากหลายโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตัดสิน ในแง่ของความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ ความทันสมัย และความละเอียด คะแนนจะถูกคำนวณตั้งแต่ระดับ 1 ถึง 5 โดยให้ 1 เป็นค่าคะแนนสูงสุด การใช้ระบบนี้วิกิพีเดียมีคะแนนเฉลี่ย 1.7 ในขณะที่ Brockhaus มีคะแนนเฉลี่ย 2.7 โดยมีเพียงแค่ 6 บทความเท่านั้นที่ Brockhaus มีค่าคะแนนสูงกว่าวิกิพีเดีย

นอกเหนือไปจากการเปรียบเทียบเชิงคุณภาพของสารานุกรมแล้ว วิกิพีเดียยังมีแง่มุมที่หลากหลายที่ได้รับความสนใจ แม้กระทั่งในประเด็นความน่าเชื่อถือของวิกิพีเดีย มีผู้ที่สนใจศึกษาทั้งในเชิงการพัฒนาด้านเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือให้แก่วิกิพีเดีย ฟลิคซ์ ฮาลิม (2009) พบว่า การไม่เปิดเผยชื่อเสียงเรียงนามของผู้เขียนมีผลต่อความไว้วางใจของผู้อ่าน และได้ออกแบบการเพิ่มความน่าเชื่อถือให้แก่วิกิพีเดีย ด้วยการเชื่อมโยงข้อมูลของผู้เขียนจากภายนอกเว็บไซต์วิกิพีเดียให้เข้ามาอยู่ในหน้าของวิกิพีเดียโดยอัตโนมัติ อาทิ ข้อมูลระดับการศึกษา ความเชี่ยวชาญ หรืออื่นๆ เกี่ยวกับผู้เขียน แต่ในขณะเดียวกันก็ยังคงไม่เปิดเผยชื่อผู้เขียน โดยการดำเนินการนี้จะเชื่อว่าจะเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่เนื้อหาได้มากขึ้น

แต่องค์ประกอบของความเป็นสารานุกรมออนไลน์เสรี ไม่ได้มีเพียงแค่ด้านเทคโนโลยี และคุณภาพของบทความหรือเนื้อหาที่เกิดขึ้นเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นเพื่อนำความรู้ไปสู่ผู้อื่นๆ หลักนโยบายของวิกิพีเดียจึงไม่ได้เป็นเพียงข้อบังคับให้ปฏิบัติตาม แต่เป็นหนึ่งในกระบวนการที่สร้างความน่าเชื่อถือให้แก่วิกิพีเดียด้วย

แนวคิดเรื่องความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร (Source Credibility)

อริสโตเติล (อ้างถึงในเบ็ตติงกอส Bettinghaus, 1973) กล่าวถึงความน่าเชื่อถือของแหล่งสารไว้เมื่อราว 300 กว่าปีก่อนคริสตกาลว่า “การโน้มน้าวใจจะสำเร็จลงก็ด้วยบุคลิกของผู้พูด คำพูดของเขาจะทำให้เราคิดว่าเขาน่าเชื่อถือ และเราจะเชื่อคนดีที่มีความจริงใจมากกว่าปัจจัยอื่นๆ เมื่อผู้ฟังไม่รู้จริงในเรื่องที่ฟัง หรือเมื่อความเห็นถูกแบ่งแยก เมื่อนั้นบุคลิกของผู้พูดจะมีประสิทธิภาพมากที่สุดในการโน้มน้าวใจ” การโน้มน้าวใจด้วยบุคลิกมาจาก 3 ประการ คือ

Good knowledge เป็นผู้มีความรู้ดี มีไหวพริบและเชี่ยวชาญ

Good Will แสดงให้เห็นความปรารถนาดีต่อผู้ฟัง มีความตั้งใจจริง

Good Character แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีนิสัยดีมีอยู่ในศีลธรรม

โฮฟแลนด์และไวส์ (Hovland and Weiss, 1951) ได้ศึกษาอิทธิพลของแหล่งข้อมูลในการทำหน้าที่ติดต่อชักจูงใจ โดยเปรียบเทียบระหว่างแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและแหล่งข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือ เพื่อใช้คำพูดหรือแหล่งข่าวสารอย่างเดียวกันในการชักจูงใจ และพบว่าแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของบุคคลได้มากกว่าแหล่งข้อมูลที่ไม่มีความน่าเชื่อถือได้หรือไม่ ผลปรากฏว่าแหล่งสารที่มีความน่าเชื่อถือมากจะสามารถชักจูงใจได้ดีกว่าแหล่งสารที่มีความน่าเชื่อื่อน้อย ซึ่งสนับสนุนการศึกษาของไฮแมน (Haiman, 1949) ที่มีมาก่อนหน้านั้น และได้ผลการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการคือ ความสามารถหรือความเป็นผู้ชำนาญ (Competence of Expertness) และความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) ซึ่งโฮฟแลนด์, แจนนิส และเคลลี (Hovland, Janis and Kelly, 1953) ได้ให้ขอบเขตว่า ความสามารถหรือความเป็นผู้ชำนาญ หมายถึง ขอบเขตที่แหล่งสารถูกประเมินเรื่องความสามารถในการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง กล่าวให้ชัดเจนขึ้นก็คือ เป็นสิ่งที่ประเมินจากคุณสมบัติที่แหล่งสารหรือผู้ส่งสารมีในเรื่องของความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เขาอ้างถึงหรือกำลังพูดอยู่

ส่วนความน่าไว้วางใจ หมายถึง ระดับความเชื่อมั่นของผู้รับสารที่ประเมินเจตนาของผู้ส่งสาร ในการที่จะส่งข่าวสารหรือทำการสื่อสาร ข้อความที่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริงที่เห็นได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ เจตนาที่ผู้ส่งสารจะพูดความจริงอย่างจริงใจ เพื่อประโยชน์ของผู้ฟังส่วนรวม มิได้เคลือบแฝงความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน หรืออีกนัยหนึ่งคือ ความรู้สึกมั่นใจว่าพฤติกรรมของคนอื่นที่มีต่อเรานั้นเป็นไปในทางบวก

ปัจจัยทั้งสองประการนี้ ผู้รับสารต้องมองเห็นว่ามีอยู่ในตัวผู้ส่งสาร ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารนี้ไม่ใช่สิ่งที่ผู้ส่งสารจะประกาศให้ทุกคนทราบและได้รับการยอมรับ ความน่าเชื่อถือไม่ได้มีลักษณะโดดๆ เหมือนอย่างอายุ เพศ แต่ต้องเป็นสิ่งที่ผู้รับสารมองเห็น รับรู้ และเชื่อเช่นนั้น ซึ่งความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารจะแตกต่างกันไปตามหัวข้อของสารแต่ละเรื่อง และแตกต่างกันในแต่ละสถานการณ์

การศึกษาวิจัยและสร้างองค์ความรู้เรื่องความน่าเชื่อถือของแหล่งสารในช่วงแรกนั้น เป็นการศึกษาเพื่อหาคำจำกัดความของความน่าเชื่อถือ และเน้นศึกษาบุคลิกของผู้ส่งสารหรือแหล่งสารว่าควรมีลักษณะเช่นใดจึงจะสามารถทำให้ผู้อื่นเชื่อถือได้ ถือว่าการศึกษาความน่าเชื่อถือในช่วงแรกนั้นเป็นการศึกษาที่เน้นแหล่งสาร (Source) มากกว่าองค์ประกอบด้านอื่นๆ

ในขณะที่อริสโตเติลมองว่า ความน่าเชื่อถือเกิดจากบุคลิกของผู้ส่งสาร แต่นักวิชาการสมัยใหม่มองว่า ความน่าเชื่อถือขึ้นอยู่กับการรับรู้ของผู้รับสาร ไม่ใช่บุคลิกของผู้ส่งสารเพียงอย่างเดียว แอนเดอร์เซน และคลีฟเวนเจอร์ (Andersen and Clevenger, 1963) ได้เสนอความเห็นว่างภาพลักษณ์ของผู้ส่งสารต้องเกิดจากการรับรู้ของผู้รับสาร ซึ่งอาจเป็นเฉพาะบุคคลหรือกลุ่มก็ได้ นอกจากนี้ เบอร์โล, เลเมอร์ต และเมอร์ต (Berlo, Lemert and Mertz, 1970) ยังได้ยืนยันว่างภาพลักษณ์ของผู้ส่งสารเกิดมาจากการรับรู้องค์ประกอบต่างๆ ของผู้รับสาร ไม่ใช่เกิดมาจากบุคลิกหรือคุณลักษณะของผู้ส่งสารแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้สอดคล้องกับ มิดเดิลบรูค (Middlebrook, 1976) ที่เสนอว่า ความน่าเชื่อถือ คือ ระดับของความรู้สึกที่ผู้รับสารรู้สึกว่างผู้ส่งสารเป็นผู้นำไว้วางใจและมีความสามารถ ซึ่งผลการทดลองในห้องทดลองทางจิตวิทยา พบว่างการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความน่าเชื่อถือของแหล่งสารในสายตาของผู้รับสาร

ความน่าเชื่อถือของแหล่งสารได้เปลี่ยนจากการเน้นศึกษาที่ผู้ส่งสารมาเป็นการรับรู้ของผู้รับสารมากขึ้น นักวิจัยเริ่มมองเห็นผู้รับสารว่างมีความสามารถพิจารณาแยกแยะข้อมูลต่างๆ ที่รับรู้ได้ ผู้ส่งสารที่มีความน่าเชื่อถือสำหรับคนหนึ่ง อาจไม่มีความน่าเชื่อถือสำหรับอีกคนหนึ่ง ดังนั้น ในช่วง 20 กว่าปีที่ผ่านมา งานวิจัยจึงมีความหลากหลายมากขึ้น เกี่ยวกับลักษณะประชากร เช่น เพศ การศึกษา รวมทั้งความรู้และประสบการณ์ อันเป็นภูมิหลังของแต่ละบุคคล ล้วนส่งผลให้บุคคลประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งสารแตกต่างกันไป เช่น ความสนใจ ปริมาณการใช้สื่อและการพึ่งพาสื่อ ลักษณะทางประชากร และเพศ

งานวิจัยของ C. Gaziano (1988) พบว่า ถ้าบุคคลไม่เชื่อถืออะไรก็ตามที่เขาได้เห็นหรือได้ยิน เขาก็จะไม่ให้ความสนใจกับสิ่งนั้นๆ อีก จากการศึกษาของ Johnson and Kaye (1998) เปรียบเทียบความน่าเชื่อถือของอินเทอร์เน็ตและสื่อดั้งเดิม เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ พบว่าความน่าเชื่อถือเกิดจากความจำเป็นต้องพึ่งพาสื่อ (Media Reliance) ถ้าพึ่งพาสื่อใดมากก็มักจะเชื่อว่าสื่อนั้นน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ผลการวิจัยของ Wanta and Hu (1994) สรุปผลวิจัยว่า ความน่าเชื่อถือขึ้นอยู่กับความถี่ที่ใช้ ถ้าใช้สื่อใดมากๆ บ่อยๆ ก็จะประเมินว่าสื่อนั้นน่าเชื่อถือ

กริฟฟิน (Griffin, 1967 อ้างถึงใน Triandis, 1971) สรุปว่า ความไว้วางใจของผู้รับสาร ขึ้นอยู่กับความชำนาญ (expertist) ความน่าไว้วางใจ (reliability) เจตนา (intention) ความดึงดูดใจ (attractiveness) และความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน (associate opinion) ของแหล่งสาร

นอกจากนี้ ซิงเกิลทอรี่ (Singletary, 1976) ได้ทำการวิจัยและพบองค์ประกอบความน่าเชื่อถือ 6 ประการ คือ ความรอบรู้ (Knowledge ability) ความน่าดึงดูด (attraction) ความน่าไว้วางใจ (trustworthiness) ความชัดเจน (articulation) ความเป็นศัตรู (hostility) และความแน่นอน (stability)

แนวคิดความน่าเชื่อถือของแหล่งสารเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมมาก อย่างไรก็ตาม ผู้รับสารมีความหลากหลาย ฉะนั้นความเชื่อที่ผู้รับสารมีต่อแหล่งสารจึงขึ้นอยู่กับลักษณะของปัจเจกบุคคล อาทิ ประสบการณ์ ค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ วัฒนธรรม และบริบททางสังคมอื่นๆ เป็นปัจจัยประกอบด้วย

งานวิจัยบางชิ้นยังมองที่ตัวสาร (Message) ว่ามีความสำคัญในการสร้างความน่าเชื่อถือ และบางครั้งยังสำคัญกว่าแหล่งสาร Austin and Dong (1994) พบว่า ความมีชื่อเสียงของแหล่งสารไม่มีผลต่อการประเมินความน่าเชื่อถือเลย โดยนักศึกษาที่ลงทะเบียนวิชานิติศาสตร์เบื้องต้นต่างประเมินความน่าเชื่อถือโดยดูที่เนื้อหาเป็นหลัก

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมองถึงองค์ประกอบที่ตัวสาร โดยมองที่ความน่าเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เป็นบทความสารานุกรมในเว็บไซต์วิกิพีเดียไทย และมองความน่าเชื่อถือต่อองค์กร อันประกอบด้วย มูลนิธิวิกิมีเดีย ระบบหรือการบริหารจัดการขององค์กร และผู้ดูแลระบบในฐานะที่เป็นตัวแทนในการดำเนินการภายใต้ระบบ อีกทั้งยังมององค์ประกอบในด้านของผู้ใช้ในฐานะที่เป็นส่วนสำคัญในบริบทการสื่อสารความรู้แบบเสรีของสารานุกรมออนไลน์วิกิพีเดียไทย เพราะผู้ใช้เป็นได้ทั้งผู้รับสาร (เปิดรับ) และผู้ส่งสาร (มีส่วนร่วมในการเขียน)

ทฤษฎีและแนวคิดการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ (Computer-Mediated Communication : CMC)

Kerr และ Hiltz (1982) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับระบบการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ไว้ว่า

1. ปัจจัยสำคัญในกระบวนการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ ได้แก่ ซอฟต์แวร์ที่นำมาใช้ในการควบคุมระบบ ซึ่งซอฟต์แวร์นั้น ต้องสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ได้ เช่น ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล การประมวลผล และความสามารถในการโต้ตอบ นอกจากนี้ ได้กำหนดให้คุณสมบัติในการสร้างปฏิสัมพันธ์ด้านการแสดงความคิดเห็นย้อนกลับ (Feed back) ในรูปแบบข้อความ (Text base communication) ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในกระบวนการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน
2. ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้คอมพิวเตอร์ในระบบการสื่อสารต่อพฤติกรรมของบุคคล เป็นการเข้าไปเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของการทำงาน และการตัดสินใจการเพิ่มโอกาสใหม่ๆ ในการดำเนินชีวิต เช่น การมีเวลาร่างเพิ่มมากขึ้น หรือมีทางเลือกและเวลาในการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น เพลิดเพลินกับการทำงานมากขึ้น ประหยัดเวลาในการเดินทาง เป็นต้น ในขณะเดียวกัน ก็อาจก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านของกิจกรรมยามว่าง เปลี่ยนแปลงวิธีการจัดเก็บข้อมูลจากเดิมที่เป็นเอกสารจำนวนมาก
3. กระบวนการในการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์นั้น ผู้ส่งสารจะทำการเข้ารหัสสาร (Encoding) ในรูปของข้อความ (Text) ส่งผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ส่งสารไปยังคอมพิวเตอร์ของผู้รับสาร ซึ่งในยุคแรกเริ่ม การสื่อสารทางคอมพิวเตอร์จะเป็นการสื่อสารกันด้วยข้อความโดยปราศจากภาพ เสียง หรือภาพเคลื่อนไหวอย่างในปัจจุบัน จากจุดนี้ เมื่อ World Wide Web ได้ถูกคิดค้นขึ้นทำให้สามารถใช้คอมพิวเตอร์เครือข่ายในการสื่อสารได้ทั้งข้อความ เสียง แม้แต่ภาพเคลื่อนไหว และพัฒนาไปสู่ความเป็นปฏิสัมพันธ์ โดยการใช้กระบวนการสื่อสารในลักษณะโต้ตอบระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารมาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์

การสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ มีลักษณะดังนี้

1. เป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication)
2. ไม่จำกัดแหล่งข้อมูล (Hypertext) โดยสามารถหาข้อมูลได้จากเว็บไซต์นี้ และเชื่อมต่อไปยังเว็บไซต์อื่นที่มีข้อมูลที่ต้องการจะทราบได้
3. การแสวงหาข้อมูลเป็นไปตามความสนใจของผู้ใช้งาน (Information Pull)

4. แยกย่อยตามความสนใจของผู้ใช้งาน (Demassified)
5. การมีส่วนร่วมของผู้รับสาร (Participative Audience)
6. เอกลักษณ์ของผู้ใช้งานสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา (Identity Shift)
7. เป็นสื่อประเภทใช้เมื่อไหร่ก็ได้ (Transient)
8. การกระจายตัวเองอยู่ทั่วไป (Widely distributed)
9. ให้โอกาสกับผู้สื่อสารในการกระทำใดๆ กับเนื้อหาสาระก็ย่อมได้ (Manipulation of content)

M. Rogers ได้นิยามเทคโนโลยีการสื่อสารใหม่ (New Communication Technology) หรือสื่อใหม่ (New Media) ว่าเป็นเทคโนโลยีหรือสื่อที่เอื้ออำนวยให้เกิด “การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารบนพื้นฐานของคนจำนวนมากไปสู่คนจำนวนมาก (Many-to-many Basis) ผ่านระบบการสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นศูนย์กลาง (Computer-based Communication system)”

ปรากฏการณ์ของการนำคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อสารนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบ คือ ใช้เพื่อการแทนที่ (Substitution) ใช้เพื่อการเสริม (Add-on) และใช้เพื่อการแผ่ขยาย (Expansion)

ปรากฏการณ์ของการแทนที่ (Substitution) นั้น จะเกิดขึ้นเมื่อการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ ถูกนำมาใช้แทนที่วิธีการสื่อสารในรูปแบบเดิมที่เคยเป็นมา ตัวอย่างเช่น การใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์แทนการใช้โทรเลขหรือโทรศัพท์ เป็นต้น ปรากฏการณ์ของการเสริม (Add-on) เกิดขึ้นเมื่อการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ถูกนำมาใช้ในขณะที่วิธีการสื่อสารในรูปแบบเดิมก็ยังคงอยู่ เช่น การอ่านผังรายการโทรทัศน์บนอินเทอร์เน็ตก่อนที่จะเปิดดูรายการโทรทัศน์ที่ต้องการ เป็นต้น ปรากฏการณ์แผ่ขยาย (Expansion) คือการใช้การสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์เพื่อการสื่อสารที่แตกต่างไปจากกระบวนการสื่อสารแบบเดิม เช่น อ่านหนังสือพิมพ์บนอินเทอร์เน็ต จะเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการบริโภคสื่อหนังสือพิมพ์ แม้ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวกันก็ตาม

ในปัจจุบัน เครือข่ายคอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ตจัดได้ว่าเป็นทั้งเครื่องมือในการสื่อสาร และเป็นทั้งอุปกรณ์ในการจัดเก็บข้อมูลในตัว ข่าวสารข้อมูลในอินเทอร์เน็ตไม่เป็นการนำเสนอแบบเส้นตรง (Non – Linear Text) อย่างรูปแบบการนำเสนอของนิตยสารหรือหนังสือพิมพ์ ซึ่งมักจะอ่านในทิศทางจากบนลงล่าง จากหน้าแรกไปยังหน้าสุดท้าย แต่อินเทอร์เน็ตสามารถค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ที่มีอยู่ในเอกสารเกี่ยวข้อโดยไม่จำกัดรูปแบบ ข้อมูลข่าวสารในอินเทอร์เน็ตที่มีลักษณะเป็น Multimedia จะช่วยสร้างบรรยากาศในการรวมกันขององค์ประกอบ

อินเทอร์เน็ตที่มีลักษณะเป็น Multimedia จะช่วยสร้างบรรยากาศในการร่วมกันขององค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ เสียงจากวิทยุ ภาพจากโทรทัศน์ ข้อความจากนิตยสารและหนังสือพิมพ์ ภาพจากคอมพิวเตอร์ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถเลือกเดินทางเชื่อมต่อไปยังแหล่งข้อมูลข่าวสารอื่นๆ (Link) ตามความปรารถนา หรือเปิดดูข้อมูลข่าวสารต่างๆ ตามความสนใจ (Search)

ความสัมพันธ์จากการสื่อสารในเบื้องต้นไม่ได้เกิดขึ้นระหว่างผู้ส่งและผู้รับ แต่เกิดขึ้นจากสภาพบรรยากาศการสื่อสารผ่านสื่อกลาง (Computer – mediated environment) ซึ่งผู้ส่งสารและผู้รับสารมีปฏิสัมพันธ์กัน นอกจากนั้น ผู้รับสารอาจกลายเป็นผู้ส่งสารได้อันเนื่องมาจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน ในมุมมองนี้ข้อมูลข่าวสารไม่เพียงเป็นการส่งผ่านจากผู้ส่งไปยังผู้รับเท่านั้น แต่เป็นการส่งผ่านสื่อกลางในการสื่อสารซึ่งเป็นตัวทำให้เกิดกระบวนการสื่อสารที่แท้จริง เมื่อเกิดปฏิสัมพันธ์ขึ้นในการสื่อสาร ผู้สื่อสารจะรับรู้บรรยากาศการสื่อสารสองแบบคือ บรรยากาศทางกายภาพที่ผู้สื่อสารนำเสนอออกไป และบรรยากาศในการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์

ฮอฟฟ์แมนและโนวัค (L. Hoffman and P. Novak, 1995) พบว่า สื่ออินเทอร์เน็ตมีคุณลักษณะการสื่อสารแบบแสวงหาข้อมูลตามความสนใจของผู้ใช้ (Information Pull) ซึ่งต่างจากสื่อมวลชนประเภทอื่นๆ ที่เป็นการสื่อสารแบบผลักดันข้อมูลออกสู่ผู้รับ (Information Push) ทั้งนี้เป็นเพราะอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ควบคุมโดยผู้ใช้ มากกว่าเป็นสื่อที่ถูกควบคุมโดยผู้ส่งสาร นั้นหมายความว่า ผู้ใช้สามารถที่จะเลือกรับข้อมูลข่าวสารตามที่ต้องการเปิดรับ หรือเลือกปฏิเสธข้อมูลที่เห็นว่าไม่น่าสนใจได้อย่างสะดวก การควบคุมกระบวนการสื่อสารที่เปลี่ยนจากผู้ส่งสารไปเป็นผู้รับสารนี้ มีแนวโน้มที่จะทำให้สื่อมีลักษณะแยกย่อยมากขึ้น (Fragmentation) มีความหลากหลาย (Diversity) และมีลักษณะแตกต่างกันมากยิ่งขึ้น (Heterogenization)

แนวคิดการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ สำหรับสารานุกรมทำให้เป็นช่องทางในการแผ่ขยายความรู้ ข้อมูลข่าวสารได้ดียิ่งขึ้น จากเดิมที่สารานุกรมต้องอยู่ในห้องสมุด ผู้ใช้ต้องเดินทางไปค้นคว้าที่ห้องสมุด ปัจจุบันสามารถทำได้ทุกที่ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งในปัจจุบันมีสารานุกรมหลายแห่งที่สามารถใช้งานในแบบออนไลน์ได้ เช่น สารานุกรมบริตานิกา และสารานุกรมเวิลด์บุ๊ก

การแผ่ขยายนี้ไม่ได้อยู่ในรูปแบบของการเปิดรับเพียงอย่างเดียว ผู้ใช้สามารถที่จะมีส่วนร่วมในการเพิ่มเติมเนื้อหาตามความถนัดหรือสนใจได้ด้วย ทำให้ความรู้ที่มีอยู่ในสารานุกรมออนไลน์มีความกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

แนวคิดการสื่อสารความรู้ (Communicating Knowledge)

รายงานการวิจัยของโครงการรณรงค์เพื่อสิทธิการสื่อสารในสังคมสารสนเทศ (CRIS - The Campaign for Communication Rights in the Information Society) (CRIS, 2005 อ้างถึงใน มนัสชล หิรัญรัตน์, 2549) เสนอกรอบโครงสร้างหลัก 4 ประการของสิทธิการสื่อสาร ดังนี้

โครงสร้างที่ 1 การสื่อสารในมณฑลสาธารณะ ประกอบด้วย

1. เสรีภาพในการแสดงออก
2. เสรีภาพของสื่อ (รวมถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
3. การเข้าถึงและการมีอยู่ให้พร้อมเสมอของข้อมูลสาธารณะและข้อมูลของรัฐ
4. การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของเอกชน
5. ความหลากหลายและลักษณะอันเป็นพหุนิยมในสื่อ
6. การมีลักษณะอันทั่วถึงและทั่วถ้วน (universal) ของสื่อ ซึ่งรวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการผลิตและจัดการสื่อ

โครงสร้างที่ 2 การสื่อสารความรู้ ประกอบด้วย

1. ระบอบในการแบ่งปันความรู้ที่มีสมดุล
2. ความรู้ที่ได้รับการสนับสนุนจากสาธารณะต้องเข้าสู่ปริมณฑลสาธารณะ
3. การมีความรู้ที่เกี่ยวข้องพร้อมไว้ให้เสมอสำหรับทุกชุมชน
4. ทักษะและความสามารถในการใช้สื่อโดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

โครงสร้างที่ 3 สิทธิพลเมืองในการสื่อสาร ประกอบด้วย

1. สิทธิอันเท่าเทียมตามกฎหมายที่จะมีเกียรติ ศักดิ์ศรีและชื่อเสียง
2. สิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลและการคุ้มครองข้อมูล
3. สิทธิส่วนบุคคลในการสื่อสาร
4. เสรีภาพจากการเฝ้าระวัง สอดแนมทางการสื่อสารในที่สาธารณะและที่ทำงาน

โครงสร้างที่ 4 สิทธิทางวัฒนธรรมในการสื่อสาร ประกอบด้วย

2. การสื่อสารโดยใช้ภาษาแม่ในสื่อและปริมณฑลทางการเมือง
3. การมีส่วนร่วมในชีวิตและวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนโดยผ่านสื่อหรือโครงสร้างทางการสื่อสาร
4. การสนับสนุนให้มีการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

แนวคิดเรื่องเว็บ 2.0 (Web 2.0)

ตั้งแต่ต้นปี 2003 แนวคิดเรื่องเว็บ 2.0 เป็นแนวคิดที่ได้รับการจุดประเด็นโดย Tim O'Reilly เจ้าของสำนักพิมพ์ O'Reilly ซึ่งได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในงาน Web 2.0 Conference ในปีต่อมา จนกลายเป็นคำที่ได้รับการกล่าวถึงและได้รับการยอมรับจากคนทั่วไป โดยแนวคิดนี้กล่าวถึงปัญหารูปแบบเว็บไซต์ซึ่งมีผลต่อความอยู่รอด เนื่องจากรูปแบบของการใช้อินเทอร์เน็ตในยุคปัจจุบันของผู้คนเริ่มเปลี่ยนแปลงไป รูปแบบเดิมๆ ไม่สามารถตอบสนองวิวัฒนาการการใช้งานของผู้ใช้ ส่งผลให้ความนิยมของหลายเว็บไซต์ลดน้อยลงจนต้องปิดตัวเองไป ทั้งนี้เว็บไซต์ในยุคที่ผ่านมา เจ้าของเว็บไซต์ หรือเว็บมาสเตอร์จะเป็นผู้รวบรวมข้อมูลและนำเสนอให้กับกลุ่มผู้ใช้หรือผู้ชม ซึ่งเหมือนเป็นระบบปิด แต่ในยุคสมัยใหม่รูปแบบได้ถูกแทนที่ด้วยตัวผู้ใช้งานมากขึ้น โดยการมีส่วนร่วมในการเพิ่มเนื้อหาหรือข้อมูลภายในเว็บไซต์ได้ การเปิดให้มีส่วนร่วมนี้เป็นเหมือนการเปิดประตูรับข้อมูลจากภายนอกเข้ามารวบรวมไว้เป็นฐานข้อมูล

คุณลักษณะของเว็บ 2.0 (ณรงค์ ขำวิจิตร, 2550) มีรูปแบบ ดังนี้

1. ลักษณะเนื้อหาบนเว็บไซต์มีความละเอียดขึ้น มีการแบ่งสัดส่วนจากข้อมูลขนาดใหญ่มาเป็นขนาดย่อย
2. ผู้ใช้สามารถจัดการเนื้อหาที่ปรากฏบนเว็บไซต์ได้ และสามารถแบ่งปันเนื้อหาที่ผ่านการจัดการให้กับกลุ่มคนในเว็บไซต์ได้ เกิดเป็นรูปแบบการจัดการแบบใหม่ของเว็บไซต์ที่จากเดิมเว็บมาสเตอร์จะเป็นผู้จัดการเอง
3. เนื้อหา มีการจัดเรียง หมวดย่อย เป็นระเบียบ
4. เกิดรูปแบบทางธุรกิจแบบใหม่ที่หลากหลาย โดยผู้ใช้งานเป็นผู้กำหนดเนื้อหาเองได้
5. การให้บริการของเว็บไซต์มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมเว็บมาสเตอร์ทำหน้าที่เป็นผู้เพิ่มเนื้อหาในเว็บไซต์ เปลี่ยนเป็นการบริการพื้นที่ให้ผู้ใช้งานมาเป็นผู้กำหนดเนื้อหา

จากเดิมผู้ใช้งานสามารถเข้าไปเลือกใช้งานหรือชมเนื้อหา การสื่อสารทางเดียวทำให้ผู้ใช้งานเป็นได้เพียงผู้รับเท่านั้น สังคมแห่งยุคเว็บ 2.0 จึงเปลี่ยนรูปแบบการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต มาเป็นการสื่อสารแบบสองทางที่สามารถกลายเป็นทั้งผู้รับและผู้ให้ โดยสังเกตได้ว่า การเปลี่ยนแปลงรูปแบบดังกล่าวไม่ได้ความเกี่ยวข้องในด้านเทคนิคแต่อย่างใด แต่กลับมุ่งไปที่ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลและผู้ใช้งาน

เทคโนโลยีและลักษณะของเว็บไซต์ในรูปแบบของเว็บ 2.0 ส่งเสริมให้การแบ่งปันข้อมูล พัฒนาแนวคิดและการออกแบบ รวมถึงการร่วมสร้างข้อมูลในโลกอินเทอร์เน็ต ซึ่งนำไปสู่การบริการบนเว็บไซต์หลายอย่าง เช่น บล็อก เครือข่ายสังคมออนไลน์ สารานุกรมออนไลน์แบบเสรี อย่างวิกิพีเดีย

แนวคิดเรื่องการออกแบบเว็บไซต์ชุมชน

หลักการออกแบบเว็บไซต์ชุมชน (Community building on the web) ของ Amy Jo Kim ที่กล่าวถึงการสร้างเว็บไซต์ที่จะประสบความสำเร็จนั้น ต้องออกแบบโดยคำนึงถึงความน่าสนใจของเว็บไซต์ และความสามารถของเว็บไซต์ในการดึงดูดให้ผู้เข้าชมกลับมาเป็นสมาชิกกับทางเว็บไซต์ โดยมีหลัก 9 ประการคือ

วิธีการที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน (Purpose)

การที่เว็บไซต์ชุมชนจะประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้ออกแบบต้องวางวัตถุประสงค์ในการทำเว็บไซต์ไว้อย่างชัดเจน คือ ต้องทราบว่าเหตุใดจึงต้องทำเว็บไซต์นี้ขึ้นมา หรือเว็บไซต์นี้เหมาะสมสำหรับใคร และใครบ้างที่จะเข้ามาร่วมพัฒนาเว็บไซต์นี้ เพราะเหตุว่าเว็บไซต์ชุมชนจะได้รับความนิยมก็ต่อเมื่อเว็บนั้นสามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงทางสถานะเศรษฐกิจและสังคมของผู้ใช้ การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในเบื้องต้นจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อการออกแบบในแต่ละส่วนมีเป้าหมายร่วมกัน

วิธีการที่ 2 การนำผู้คนมารวมกลุ่มในสถานที่เดียวกัน (Place)

ภายในเว็บจะต้องเป็นแหล่งรวบรวมความหลากหลายสถานที่เอาไว้ด้วยกัน เช่น มุมหนังสือ ลานกิจกรรม ร้านฟังเพลง โดยเว็บไซต์จะรวมผู้คนต่างๆ จากหลายกลุ่ม เข้ามาอยู่ร่วมกันภายในเว็บไซต์ ซึ่งการดึงดูดให้ผู้ใช้เข้ามาร่วมกันในเว็บทำได้โดยตั้งเป็นห้องสนทนา หรือ chat room ซึ่งทั้งหมดนั้นต้องคำนึงถึงความต้องการ รวมถึงความสนใจของผู้ใช้เป็นหลัก ท้ายที่สุดต้องขยายกลุ่มจากกลุ่มผู้ใช้เล็กๆ ไปสู่กลุ่มที่ใหญ่ขึ้นได้

วิธีการที่ 3 ต้องรู้จักสมาชิก (Profile)

โดยทั่วไปคนในสังคมจะแสดงตนเป็นตัวตนของเขาตามลักษณะของสังคมที่เขาอยู่ เช่น สมาคม บริษัท แต่ในเชิงจิตวิทยาแล้ว เมื่อคนเข้าสู่โลกเว็บไซต์เขามักจะใช้ความรู้สึกในการเข้าร่วมสังคมเป็นหลัก ดังนั้น ในแต่ละเว็บไซต์ชุมชนจะต้องมีการแสดงลักษณะตัวตนของสมาชิกอย่างชัดเจน และต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลสมาชิก วิธีการนี้จะทำให้เว็บไซต์มี

จุดยืนที่โดดเด่นกว่าเว็บไซต์ทั่วไป กล่าวคือ ข้อมูลสมาชิกเหล่านี้จะสร้างความเชื่อใจให้เกิดขึ้นภายในเว็บไซต์ จะช่วยในการพัฒนาความสัมพันธ์ของสมาชิกให้มีความเชื่อใจกันมากยิ่งขึ้น

วิธีการที่ 4 การมีบทบาท (Roles)

การทำให้ผู้เข้าชมหน้าใหม่ของเว็บไซต์กลายเป็นคนสำคัญในเว็บไซต์ เช่น จากเดิมอาจเข้ามาเล่นเกมในในเว็บไซต์ก็ทำให้เข้ามาเล่นบ่อยๆ โดยการจัดแข่งขันเพื่อให้ผู้ชมติดตามเว็บชุมชนต่อไป โดยทำให้ผู้เข้ามาชมเปลี่ยนความรู้สึกจากการเข้ามาชมธรรมดาเป็นความรู้สึกว่าเว็บไซต์นี้เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของเขา

วิธีการที่ 5 ความเป็นผู้นำ (Leadership)

รูปแบบเว็บไซต์ชุมชนจะมีผู้นำทางความคิด โดยผู้นำทางความคิดเหล่านี้อาจเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือเป็นคนกลุ่มเดียวกันที่มีข้อมูลความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้เข้าชมที่มีข้อข้องใจสามารถสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้จะทำให้เขารู้สึกมีส่วนร่วมเว็บไซต์นั้นๆ มากยิ่งขึ้น

วิธีการที่ 6 จรรยาบรรณ (Etiquette)

เว็บไซต์ชุมชนทุกแห่งจะมีพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันของผู้ใช้ หากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นนั้นเป็นไปในทิศทางที่ดีก็อาจไม่ประสบปัญหาใด แต่หากเกิดความขัดแย้งขึ้นผู้จัดทำเว็บไซต์อาจไม่สามารถควบคุมการทะเลาะโต้เถียงนั้นได้ ดังนั้นสิ่งสำคัญคือ ควรตั้งกฎพื้นฐานในการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นไว้ และใช้กฎดังกล่าวควบคุมมาตรฐานการมีส่วนร่วมในเว็บไซต์

วิธีการที่ 7 กิจกรรมต่างๆ (Events)

ควรจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิก เช่น นัดพบปะสมาชิก ฯลฯ เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกให้เหนียวแน่น โดยเว็บไซต์จะเป็นจุดเชื่อมประสานกิจกรรมต่างๆ ได้

วิธีการที่ 8 เทศกาล (Rituals)

เว็บไซต์ชุมชนจะจัดกิจกรรมตามเทศกาลต่างๆ เพราะรูปแบบการจัดทำเว็บไซต์ชุมชนที่ได้รับความนิยมในเว็บไซต์ต่างๆ คือ การจัดกิจกรรมตามเทศกาลต่างๆ เพื่อเป็นการรวมแผนกิจกรรมของแต่ละบุคคลให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน วิธีการนี้จะช่วยให้เว็บไซต์ชุมชนแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว เช่น เทศกาลวันลอยกระทง วันสำคัญทางศาสนา เพื่อให้ผู้ใช้จะได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้มากขึ้น

วิธีการที่ 9 กลุ่มย่อย (Subgroup)

เป้าหมายในการสร้างเว็บไซต์ชุมชนคือ การเพิ่มขนาดผู้เข้าชมเว็บไซต์ให้ได้ในปริมาณมาก เพื่อเชื่อมต่อระหว่างโลกทางกายภาพกับโลกเสมือนจริงให้ผู้ใช้สามารถกระโดดข้ามไปมาได้ การออกแบบเว็บไซต์จะต้องหาเทคโนโลยีที่สามารถช่วยให้สมาชิกสามารถเชื่อมโยงไปยังกลุ่มเล็กๆ ที่อยู่โดยรอบได้ วิธีการนี้จะเป็นโอกาสที่ดีที่ทำให้สมาชิกเกิดความผูกพันกับเว็บไซต์ได้

แม้จะเป็นเว็บไซต์ที่มุ่งเน้นในการสื่อสารความรู้ ข้อมูลข่าวสาร หากแต่วิถีที่เดียวยังมีลักษณะของชุมชนอยู่ด้วย เนื่องจากการเปิดเสรีให้กับผู้ใช้ได้สมัครเป็นสมาชิก มีบทบาทในการสร้าง แก้ไข ปรับปรุง ตลอดจนถึงการเป็นผู้ดูแล โดยมีกฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกันอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมต่างๆ เช่น การพูดคุย การร่วมกัน “เก็บกวาด” หรือ “การสังคายนา” บทความ ซึ่งเป็นความร่วมมือที่เกิดขึ้นในชุมชนแห่งนี้

แนวคิดเรื่องลักษณะ 8 ประการของคนในยุคอินเทอร์เน็ต

Tapscott (2008) ทำวิจัยเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตและพฤติกรรมของผู้ใช้ในช่วงอายุ 11-30 ปี จำนวน 1,750 คน จาก 12 ประเทศ พบว่า มีพฤติกรรมของคนกลุ่มนี้ เรียกว่า ลักษณะ 8 ประการ (The Eight Net Gen Norms) ประกอบด้วย

1. การมีเสรีภาพ (Freedom)
2. การกำหนดเอง (Customization)
3. การใคร่ครวญ (Scrutiny)
4. ความซื่อสัตย์ สุจริต ความจริงใจ (Integrity)
5. ความร่วมมือ (Collaboration)
6. ความบันเทิง (Entertainment)
7. ความเร็ว (Speed)
8. นวัตกรรม (Innovation)

การมีเสรีภาพ (Freedom)

เสรีภาพเป็นสิ่งที่เราทุกคนต้องการ แต่ในเจนเนอเรชันนี้มีความคาดหวังในเสรีภาพด้วย เหตุเพราะการเติบโตของโลกดิจิทัลทำให้เด็กเหล่านี้มีโอกาสที่จะสำรวจโลก ค้นหาสิ่งใหม่ พูดคุยกับคนแปลกหน้า และถกถามเรื่องราวจากองค์กรรัฐและเอกชนต่างๆ ได้ เทียบกับเมื่อสมัยก่อนหาก

มีการทำโครงการเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ก็ต้องตัดภาพมาจากหนังสือ นิตยสาร หรือหาข้อมูลจากสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ แต่ในขณะที่เด็กสมัยนี้เพียงแค่แป้นคอมพิวเตอร์ในห้องนอนของตัวเอง อินเทอร์เน็ตให้อิสระเด็กในยุคใหม่นี้ได้เลือกสิ่งที่จะดู จะทำงาน หรือทำอะไรก็ตาม อย่างซื้อหนังสือคุยกับเพื่อน

จากงานวิจัยของ ดอน แทปสก็อต พบว่า มากกว่าครึ่งหนึ่งของคนในยุคเน็ตที่ได้สำรวจออนไลน์ในอเมริกาเหนือ มีความต้องการที่จะทำงานในสถานที่อื่นๆ มากกว่าสำนักงาน และมีตัวเลขใกล้เคียงกันกับความต้องการให้มีชั่วโมงทำงานที่ยืดหยุ่นและแตกต่างจากพนักงานประเภทอื่นๆ โดยเลือกที่จะทำงานอย่างยืดหยุ่นแต่มองที่ผลสำเร็จและมูลค่าตลาดมากกว่า

การมีทางเลือกที่อิสระเหล่านี้ รวมไปถึงการใช้สื่อของพวกเขาด้วย จากแทนที่จะฟัง 10 อันดับเพลงยอดนิยมบนคลื่นวิทยุ คนในยุคเน็ตจะฟังเพลงจากไอพ็อดซึ่งมีรายการเพลงนับพันจากเพลงนับล้านที่มีอยู่ และเช่นเดียวกับการซื้อสินค้า คนในยุคเน็ตนี้จะไม่แสดงท่าทีวิตกกังวลกับตัวเลือกมากมายเหล่านั้น ในการสำรวจดอนพบว่า มีเพียง 13 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นที่แสดงท่าทีวิตกกังวล หรือเกรงว่าจะตัดสินใจถูกหรือไม่

การค้นหาเพื่ออิสระนี้เปลี่ยนรูปแบบการศึกษาด้วยเช่นกัน พวกเขาจะสามารถเข้าไปสู่โลกแห่งความรู้ได้เพียงปลายนิ้ว การเรียนรู้สำหรับคนในยุคเน็ตจะเป็นที่ไหนหรือเมื่อไหร่ก็ได้ที่ต้องการ การบรรยายในห้องเรียนกลายเป็นเรื่องล้าสมัยไปแล้ว หรือไม่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง

การกำหนดเอง (Customization)

คนในยุคก่อนนี้จะหวังว่าอะไรก็ตามที่เขาได้จะต้องใช้งานได้ หากแต่คนในยุคเน็ตจะทำให้สิ่งที่เขาได้ กำหนดให้สิ่งนั้นเป็นของพวกเขา ครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างจากงานวิจัยของดอนให้ข้อมูลว่า พวกเขามักจะปรับสิ่งต่างให้สะท้อนความเป็นตัวตนของตัวเอง คนในยุคเน็ตโตมากับโทรศัพท์มือถือส่วนตัว โตมากับการได้สิ่งที่เขาอยากได้ เมื่อเขาต้องการไม่ว่าจะเป็นเมื่อไหร่ ที่ไหน และทำให้สิ่งเหล่านั้นตรงตามความต้องการและความจำเป็นของตัวเอง เช่น ตั้งวอลล์เปเปอร์ในโทรศัพท์มือถือ บวกกับเสียงเรียกเข้าเป็นเพลงโปรด

บล็อกออนไลน์ที่สามารถตกแต่งได้ตามใจเป็นเครื่องยืนยันได้ดี เช่น My Space และ Facebook นอกจากนี้เขายังกำหนดสื่อเองอีกด้วย โดย 2 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างเลือกดูรายการโปรดเมื่อพวกเขาต้องการด้วย You Tube แทนที่จะดูในช่วงเวลาที่ออกอากาศ

การไต่สวน (Scrutiny)

คนในยุคเก่าก่อน อาจจะเชื่อได้ว่า แองเจลินาโจลี จะมาร่วมประชุมกับคุณในสัปดาห์หน้า แต่คนในยุคนี้จะมีการไต่สวนก่อน และอาจจะไม่หลงเชื่อง่ายๆ เพราะเขาสามารถที่จะเช็คข้อมูลหรือตรวจสอบข้อมูลจากที่อื่นๆ ได้ การมีแหล่งข้อมูลจำนวนมากบนเว็บ พวกเขายังมีความสามารถที่จะแยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงกับเรื่องแต่งได้ พวกเขามีความใส่ใจกับโลกภายนอกและอยากรู้อะไรขึ้นบ้าง โดยใช้เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อที่จะหาความจริงเหล่านั้น ทุกวันนี้คนในยุคนี้น่าจะมีคำว่า “เชื่อใจแต่ตรวจสอบ” (Trust but verify) และสำหรับผู้ที่ต้องการที่จะเข้าถึงคนในช่วงอายุนี้ กลยุทธ์ที่ดีที่สุดก็คือ ความเปิดเผยตรงไปตรงมา

อย่างไรก็ตาม คนในยุคนี้ยังไม่รู้ซึ่งถึงผลจากการให้ข้อมูลส่วนตัวบนอินเทอร์เน็ต เช่น Facebook ที่จะกลับมามีผลเมื่อเขาต้องการที่จะทำงานในอนาคต

ความซื่อสัตย์ สุจริต ความจริงใจ (Integrity)

คนในยุคนี้ยังมีความใส่ใจเกี่ยวกับความซื่อสัตย์อีกด้วย เช่น ความซื่อสัตย์ ความเห็นอกเห็นใจ ความโปร่งใส รักษาหรือยึดถือตามคำมั่นสัญญา และเขาเหล่านี้จะคาดหวังให้คนอื่นๆ มีความสุจริตด้วยเช่นกัน เขาจะไม่ทำงานให้หรือไม่ซื้อสินค้าจากองค์กรที่ไม่ซื่อสัตย์ ซึ่งผลการสำรวจพบ 77 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มตัวอย่าง 1,750 คน เห็นด้วยกับข้อความที่ว่า “หากบริษัทสัญญาเกินจริงในโฆษณา เขาจะบอกเพื่อนไม่ให้ซื้อสินค้าเหล่านั้น” อย่างไรก็ตาม 71 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มตัวอย่างจะให้อภัยกับความผิดพลาดของบริษัทเหล่านั้นขอโทษอย่างจริงใจและรวดเร็ว

คนในยุคนี้ยังพิจารณาเรื่องคุณค่าก่อนที่จะจ่าย เป็นเพราะพวกเขาสามารถที่จะหาข้อมูลได้ง่ายว่าสินค้านั้นทำมาจากอะไร และมีอะไรในนั้นบ้าง ความรู้เหล่านี้จึงนำไปสู่การกระทำเมื่อเขาสามารถที่จะไต่สวนสิ่งต่างๆ ได้จากข้อมูล เขาจะตัดสินใจบนพื้นฐานของสิ่งที่บริษัทเหล่านั้นทำ ไม่ใช่สิ่งที่บริษัทเหล่านั้นกล่าว

แต่ความซื่อสัตย์ของคนกลุ่มนี้ยังกว้างอยู่ทั้งสองข้าง ทั้งการยึดติดกับจรรยาบรรณของบริษัท และการดาวน์โหลดเพลงฟรี ซึ่งค่ายเพลงต่างๆ กล่าวหาว่าเป็นการโจรกรรม โดย 77 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มตัวอย่างเคยดาวน์โหลดเพลง ซอฟต์แวร์ เกม หรือภาพยนตร์ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายให้กับผู้ผลิต และอีก 72 เปอร์เซ็นต์ไม่สนใจเรื่องสถานะลิขสิทธิ์ของไฟล์ข้อมูล

ความร่วมมือ (Collaboration)

คนในยุคเน็ตนี้เป็นผู้แบ่งปันโดยธรรมชาติ เป็นความสัมพันธ์ของยุคนี้ และในปัจจุบันคนในยุคเน็ตนี้ยังเป็นโปรดิิวเซอร์ หรือร่วมสร้างสรรค์สินค้าและบริการใหม่ๆ ให้แก่บริษัทด้วย และในโลกอินเทอร์เน็ตยังเปลี่ยนรูปแบบเป็นแพลตฟอร์มสำหรับการนำเสนอข้อมูล ในที่ที่คุณสามารถมีส่วนร่วมและแบ่งปันได้ ในเว็บ 2.0 ชุมชนแบบใหม่ที่กำลังก่อตัวในเครือข่ายสังคมอย่างใน Face book และ My Space และชุมชนเหล่านี้กำลังเริ่มต้นที่จะก้าวไปสู่การผลิต โดยมีผู้คนร่วมกันทำอะไรต่างๆ ซึ่งรอยุคใหม่ที่มีจิตสำนึกในความร่วมมือและร่วมคิดค้น

ความร่วมมือแบบนี้จะไม่ใช้ในรูปแบบของทีมงาน แต่เป็นการทำเพียงลำพัง คนละเล็กละน้อยแต่ได้ผลลัพธ์ขนาดใหญ่ เช่น วิกิพีเดียที่เขียนโดยอาสาสมัครและได้รับการแก้ไขโดยคนอ่านจำนวนหลายแสนจากทั่วโลก ซึ่งนั่นทำให้ “มีสองหัวดีกว่าหัวเดียว” กลายเป็น “มีหมื่นหัวดีกว่าสองหัว” มีคนจำนวนมากข้างนอกและเราต้องใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อที่จะเข้าไปถึงความสามารถของเขา”

ความบันเทิง (Entertainment)

สิ่งที่คนในยุคเน็ตต้องการคือ งานที่ควบคู่ไปกับความสนุกสนาน สองอย่างนี้เป็นสิ่งที่รวมกันในกิจกรรมเดียวกัน 81 เปอร์เซ็นต์ของผู้ตอบแบบสอบถามเล่นเกมออนไลน์ ไปจนถึงหางานได้ ความสามารถในการทำงานหลายอย่าง (multitask) ซึ่งจะสามารถย่อสิ่งที่เบี่ยงเบนความสนใจ รวมถึงการออนไลน์ต่างๆ หากต้องการสมาธิในการคิดอย่างลึกซึ้ง

เกือบ 3 ใน 4 ของกลุ่มตัวอย่างคิดว่า ความสนุกสนานขณะที่ใช้งานอะไรก็ตามเป็นสิ่งที่สำคัญเทียบเท่ากับสิ่งที่มันควรจะเป็น

ความเร็ว (Speed)

ความเติบโตของเทคโนโลยีสร้างความคาดหวังในเรื่องความเร็วให้กับคนในยุคเน็ตด้วย คุณเกลให้คำตอบในเรื่องที่พวกเขาอยากรู้ด้วยเวลาเพียงสี่วินาที ดังนั้น พวกเขาจึงคาดหวังว่าทุกคนในโลกจะตอบสนองเร็วไปทั้งหมด เช่น Instant Messaging ทำให้คนคาดหวังว่าจะต้องตอบอย่างรวดเร็ว พวกเขาไม่มีความอดทน ดังเช่น 80 เปอร์เซ็นต์หวังว่าบริษัทต่างๆ จะตอบอีเมลอย่างรวดเร็ว และพวกเขาก็รู้ว่าคนอื่นๆ ก็คาดหวังที่จะให้เขาตอบอย่างรวดเร็วด้วยเช่นกัน บางครั้งพวกเขาก็ต้องการความสงบ บางทีก็คิดว่าจะปิดโทรศัพท์มือถือ ปิดคอมพิวเตอร์ แต่ก็ยังลังเลเพราะเขายังกลัวว่าจะพลาดข้อความสำคัญและไม่ต้องการรู้สึกแยกออกจากสังคมแวดล้อม

อีเมลนั้นมีความรวดเร็วกว่าการพูดคุยพบปะ ดังจะเห็นได้จากคนในยุคเน็ตมักจะติดต่อกันทางอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าไปพบกัน นอกเสียจากการพบกันครั้งแรกหรือว่าเป็นการเจรจาสำคัญ

นวัตกรรม (Innovation)

นวัตกรรมในยุคก่อนหน้านั้นคือ โทรานซิสเตอร์ จนกระทั่งเป็นทีวี แต่ในยุคนี้นวัตกรรมนั้นเกิดขึ้นตลอดเวลา ในบางอย่างดูเกินจริงอย่างทุกๆ สองหรือสามสัปดาห์ ในทุกวันนี้เด็กๆ ต้องการโทรศัพท์มือถือเครื่องใหม่ทุกๆ สามเดือน เพราะว่า เครื่องที่มีอยู่ไม่มีความสามารถอย่างรุ่นใหม่ และเช่นเดียวกับจอโทรทัศน์จอแบนที่เป็นนวัตกรรมใหม่ ราคาตกลงไปทุกๆ 18 เดือน และหลายๆ บริษัทก็แข่งขันกันนวัตกรรมต่างๆ ออกมาสู่ตลาดเพื่อคนรุ่นใหม่

ลักษณะ 8 ประการนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในคนยุคเน็ต เขาต้องการอิสระในการเป็นสิ่งที่เขาอยากเป็น อิสระในการเลือก เขาต้องการกำหนดสิ่งต่างๆ ได้เอง แม้กระทั่งงาน พวกเขาเรียนรู้ในการไตร่ตรองและใคร่ครวญสิ่งต่างๆ ที่เขาเห็นและอ่านจากสื่อ รวมทั้งในอินเทอร์เน็ต พวกเขาเห็นคุณค่าของความซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา โปร่งใส และยึดมั่นตามคำสัญญา พวกเขาเป็นผู้ที่แบ่งปันกับเพื่อนออนไลน์และที่ทำงาน พวกเขาเติบโตบนความเร็ว และรักนวัตกรรม

แม้ลักษณะดังกล่าวจะไม่ได้อยู่ภายในบริบทของความเป็นไทย แต่ลักษณะที่อยู่ภายใต้แวดล้อมของเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตก็มีส่วนเหมือนเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะในเรื่องของความร่วมมือที่สะท้อนให้เห็นได้จากจำนวนบทความของวิกิพีเดียที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากมีจำนวนผู้ใช้เข้าไปร่วมสร้างและปรับปรุงบทความเหล่านั้น ซึ่งเกิดขึ้นในวิกิพีเดียไทยด้วยเช่นกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปีเจ ฟ็อกซ์ (B.J. Fogg, 2001) ศึกษาวิจัยความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์ และเสนอแนวทางการสร้างเว็บไซต์ให้มีความน่าเชื่อถือ 10 ประการ คือ

1. ข้อมูลในเว็บไซต์สามารถพิสูจน์ความถูกต้องได้ง่าย
2. แสดงให้เห็นว่าองค์กรที่ดำเนินงานเป็นองค์กรที่มีอยู่จริง
3. เน้นให้เห็นว่าองค์กรมีความเชี่ยวชาญเฉพาะในการให้บริการเนื้อหา
4. แสดงให้เห็นว่าองค์กรมีกลุ่มหรือบุคคลที่น่าเชื่อถือเป็นผู้สนับสนุน
5. ทำให้ผู้ใช้ติดต่อผู้ดำเนินการของเว็บไซต์ได้ง่าย
6. ลักษณะการออกแบบเว็บไซต์มีความเป็นมืออาชีพ
7. ทำให้เว็บไซต์สามารถใช้งานได้ง่ายและมีประโยชน์
8. อัปเดตเว็บไซต์เป็นประจำ
9. พยายามหลีกเลี่ยงเนื้อหาที่เป็นการโฆษณา
10. หลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดทุกชนิด แม้กระทั่งจุดผิดพลาดเล็กน้อย

โรมัส เซสเนีย (Chesney, 2006) ได้ทดสอบความน่าเชื่อถือของวิกิพีเดียภาษาอังกฤษ ผลการศึกษาพบว่า ผู้เชี่ยวชาญยอมรับในความน่าเชื่อถือของบทความในวิกิพีเดียมากกว่าผู้ที่ไม่เชี่ยวชาญ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า วิกิพีเดียมีความถูกต้องแม่นยำสูง แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาไม่สามารถยืนยันได้ว่า วิกิพีเดียเป็นแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้อย่างแท้จริง เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญพบว่าบทความในวิกิพีเดียมีข้อผิดพลาดเฉลี่ย 13%

Rosenzweig (Rosenzweig, 2006 อ้างถึงใน Brendan and Tan, 2010) ศึกษาชีวิตประวัติคนสำคัญของสหรัฐอเมริกา 25 คน ในวิกิพีเดีย, Encarta, และ American National Biography (ANB) แบบออนไลน์ พบว่า วิกิพีเดียมีความถูกต้องในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ชื่อ วัน และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกา ในขณะที่มีข้อผิดพลาดในวิกิพีเดีย 4 ประการ เมื่อเทียบกับ Encarta ที่มี 3 ประการ และ ANB ที่มีข้อผิดพลาดเพียงประการเดียว

เร็คเตอร์ (Rector, 2008 อ้างถึงใน Brendan and Tan, 2010) เปรียบเทียบระหว่าง American National Biography (ANB) และ Dictionary of American History (DAH) กับวิกิพีเดียและบริตานิกา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นบทความประวัติศาสตร์อเมริกันจำนวน 9 บทความ ผลปรากฏว่า วิกิพีเดียได้คะแนนต่ำสุด อัตราความแม่นยำ 80% เมื่อเทียบกับบริตานิกาที่ได้ 96% และ ANB และ DAH ที่มีค่ารวมกัน 95% แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อตัดข้อกล่าวอ้างที่ไม่ได้รับการ

ยืนยันซึ่งเป็นส่วนที่ไม่ได้อ้างอิงจากการคำนวณ ตัวเลขก็ขยับใกล้เคียงกันมากขึ้น วิกีพีเดียมีอัตราความแม่นยำเพิ่มขึ้นเป็น 88% บริตานิกา 96.5% และผลรวมของ ANB และ DAH มีค่ารวมกัน 97.5%

องอาจ ฤทธิทองพิทักษ์ (2539) ศึกษาถึงพฤติกรรมการสื่อสารผ่านระบบเวิร์ลไวด์เว็บของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้การสื่อสารผ่านระบบเวิร์ลไวด์เว็บที่มหาวิทยาลัย และสนใจเปิดรับเนื้อหาประเภทบันเทิงมากที่สุด นอกจากนี้นักศึกษามีการใช้ประโยชน์จากระบบเวิร์ลไวด์เว็บเพื่อการพัฒนาตนเองในด้านวิชาการและทักษะการใช้งานระบบเวิร์ลไวด์เว็บ และการใช้ระบบเวิร์ลไวด์เว็บในการตอบสนองความต้องการด้านข่าวสารและการพักผ่อนหย่อนใจ

ธวัชชัย พาณิษยากรณ์ (2539) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิด และกามีส่วนร่วมในการใช้เครือข่ายสารสนเทศห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (จุฬาลิเน็ต) ของนิสิตและบุคลากรภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ความรู้ในเรื่องเครือข่ายจุฬาลิเน็ตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการใช้เครือข่ายจุฬาลิเน็ต และทัศนคติที่มีต่อเครือข่ายจุฬาลิเน็ตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการใช้เครือข่ายจุฬาลิเน็ต

มนัสชล หิรัญรัตน์ (2549) ศึกษาลักษณะการสื่อสารความรู้สู่สาธารณะของวิกิพีเดียภาษาไทย พบว่าเว็บไซต์วิกิพีเดียภาษาไทยมีพัฒนาการตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงช่วงที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงเริ่มสร้าง ช่วงพัฒนา และช่วงปรับปรุงคุณภาพ โดยมีแนวโน้มที่ผู้ใช้เว็บไซต์มีจำนวนมากขึ้นและเนื้อหาในเว็บไซต์ก็มีปริมาณและคุณภาพเพิ่มมากขึ้น เว็บไซต์วิกิพีเดียภาษาไทยมีลักษณะเป็นสารานุกรมออนไลน์ที่ผู้ใช้สามารถมีส่วนร่วมในการจัดการเนื้อหาและแบ่งปันความรู้อย่างสมดุลด้วยลิขสิทธิ์เสรี GFDL มุมมองที่เป็นกลาง และนโยบายที่เปิดกว้างในการสร้างและจัดการเนื้อหา ในขณะที่ผู้ใช้อย่างมีส่วนร่วมในการจัดการเนื้อหาในปริมาณน้อย มีความเชื่อถือต่อเนื้อหาในเว็บไซต์วิกิพีเดียภาษาไทยในระดับปานกลาง โดยใช้ประโยชน์เว็บไซต์วิกิพีเดียภาษาไทยในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารมากที่สุด และมีความพึงพอใจในการใช้ประโยชน์เว็บไซต์วิกิพีเดียภาษาไทยในระดับปานกลาง